

Hiyay Manged a Balita a inhulat nan MARCOS

*Hiyay Pangipatanda nan Juan a
Māmawtihmo
(Mateo 3:1-12; Lucas 3:1-18; Juan 1:19-28)*

¹⁻² Yati ye Manged a Balita a tungkol kanan Apo Jesu Cristo a Anak nin Dioh. Nandugi ya ha natupad ye inhulat nan podopita Isaias a diyagen na lanon Apo Dioh,

“Mangitubol akon māngihabi ko a mauna
kammo

ta-omen na italadan ye danan mo.*

³ Hiyabay ye ampangipangha ha wangwang
nin wanae,

‘Thadya yoy dān nan Apo.

Itoynong yoy pagdanan na.’ ”†

⁴ Ket natupad yati ha nilumateng yay Juan ha wangwang a ampangipatanda nin wanae, “Paghehean boy itgen yoynay panyag nin kahalanan boy pabawtihmo kawo ta-omen na kawo patawaden Apo Dioh.” ⁵ Ket malabong a tatao ye nakew kana a taga banwan Jerusalem boy kaganaan a lulugal ha plobinhiyan Judea. Ket inhabi lay kakahalanan la. Kaya-bay binawtihmowan na hilan Juan ha kabatowan nin Jordan.

* **1:1-2** Malakias 3:1. † **1:3** Isaias 40:3.

⁶ Hiyay bado nan Juan, ket yadi ha labok nin kamelyo. Boy hiyay akeh na, yadi met ha katat ayop. Hiyay pamangan na ket kowangey boy pulot panilan. ⁷ Yati ye an-ipatanda na, “Main taon lumateng a igit a makapalyadiyan dinan ko, ta agya mangaget bengat nin hapatoh na, ket ahe ako katanggap-tanggap. ⁸ Bawtihmowan katawo nin lanom. Noba hiya, bawtihmowan na kawo nin Ihpiton Dioh.”

*Hiyay Pamawtihmo kanan Apo Jesus
(Mateo 3:13-4:11; Lucas 3:21-22; 4:1-13)*

⁹ Kananyatew a panaon, legan ampamawtihmo yay Juan ha kabatowan nin Jordan, nilumateng yay Apo Jesus ihtew a ibat ha banwan Nazaret ha plobinhiyan Galilea. Ket binawtihmowan na yan Juan. ¹⁰ Ha anumawah yay Apo Jesus ha lanom, nakit na a ba-mon naglukat ye langit. Ket hiyay Ihpiton Dioh ha kadih kalapati, inumaypa yan inumapon kana. ¹¹ Ket main bihnga a nangibat ha langit a naghabi nin wanae, “Hika ye Anak kon ampakaadoen ko a angkaaliketan kon tubat.”

*Hiyay Panukho kanan Apo Jesus
(Mateo 4:1-11; Lucas 4:1-13)*

¹² Ket kananyatew met ateed, hiyay Apo Jesus, impalakew na yan Ihpiton Dioh ha wangwang. ¹³ Ket apatapo a mangaamot a antukhoen na yan Satanas ihtew. Ket main met mangatubag a ayop ihtew boy main met aanghil nin Dioh a nangalingay kana.

Hiyay Pandugi nin Pangipatanda nan Apo Jesus

(Mateo 4:12-17; Lucas 4:14-15)

¹⁴ Ha napidiho yaynay Juan, hiyay Apo Jesus, nakew ya ha plobinhiyan Galilea. Ket impatanda na ihtew ye Manged a Balita a ibat kanan Apo Diah. ¹⁵ “Nilumateng anay naitaning a panaon a mamoon yaynay Apo Diah. Kaya-bay paghehean boy itgen yoynay panyag nin kahalanan boy pamtegan yoy Manged a Balita,” wanan Apo Jesus.

Hiyay Panagyat nan Apo Jesus kanlan Apat a Mānlapet

(Mateo 4:18-22; Lucas 5:1-11)

¹⁶ Ha maghay mangaamot, legan angku-modang yay Apo Jesus ha ambay dagatdagatan nin Galilea, nakit na hilay mikatongno a nanggalan Simon boy Andres a ampangikatkat nin higay la, ta mānlapet hila. ¹⁷ “Kilakew kawo kangko,” wanan Apo Jesus, “ta diyagen katawoynan māngumbinyo nin tatao a mamteg kangko a ba-mo kawon ampanlapet nin malanghit.” ¹⁸ Ket tampol laynan nilakwanan ye higay la boy nakilakew hilayna kanan Apo Jesus.

¹⁹⁻²⁰ Inhulong nan Apo Jesus ye pangumodang na. Ha aliwan minga mataang, anti yay Santiago boy Juan a lamo la yay bapa la a Zebedeo a ampangayuma nin higay ha bangka la. Ket ha nakit na hilan Apo Jesus, hinagyat na hilan makilakew kana. Haanin, hilay mikatongno, nilakwanan la yay bapa la

ha bangka boy hilay tataon an-upaan. Ket nakilakew hilayna kanan Apo Jesus.

*Hiyay Lakin Hinelpa nin Maloke a ihpidito
(Lucas 4:31-37)*

²¹ Haanin, hiyay Apo Jesus boy kalalamoan na, nakew hila ha banwan Capernaum. Ha naabot anay Mangaamot nin Pagpainaawa, nakew hila ha pāytiponan lan Jujudio. Ket hiyay Apo Jesus, nangiadal ya ihtew. ²² Nagtaka hilay tatao ha pangiadal na, ta main yan kapalyadiyan ha pangiadal na, aliwan omen ha pangiadal lan mamaihtodo nin Bibilin.

²³ Ket legan ampangiadal ya, main maghay taon hinelpa nin maloke a ihpidito ye ²⁴ nangha nin wanae, “Aya ka nayi kammi, Jesus a taga Nazaret? Nakew ka nayi ihti ta-omen mo kayi apoen? Tanda ko no aya ka! Hika ye Pinili nan Apo Dioh a intubol na!”

²⁵ Noba pinaghabiyen na yan Apo Jesus, “Pakal-em ka! Umalih kayna kana!” ²⁶ Ket haanin, hiyay maloke a ihpidito, pinapigpig na yay laki boy angkumolih yan an-umalih kana.

²⁷ Ket nagtaka hilay kaganaan a anti ihtew. Kaya-bay napaytepet-tepet hila, “Hinyati? Bayon adal a main kapalyadiyan! Ampaalihen nay mangaloke a ihpidito, ket an-umalih hila met!” wana. ²⁸ Ket hiyay balita tungkol kanan Apo Jesus, mapadah yan nitayak ha plobinhiyan Galilea.

*Hiyay Pamaitaah nan Apo Jesus kanlan
Malabong a Tatao*

(Mateo 8:14-17; Lucas 4:38-41)

²⁹ Hiyay Apo Jesus boy kalalamoan na, ha inumalih hilayna ha pāytiponan lan Jujudio, nakew hila ha baey lan Simon boy Andres. Hiyay Santiago boy hiyay Juan, nakilakew hila met kanla. ³⁰ Ha nilumateng hilayna ihtew, tampol lan hinabi kanan Apo Jesus a hiyay babayi a ampo nan Simon, ket ampida ya, ta angkahalot ya. ³¹ Haanin, hinaleyan na yan Apo Jesus ye angkahalot, ket ginemgeman nay gamet na boy in-imata naya. Ket nitaah yayna. Ket inapagan na hilayna.

³² Kananyatew met ateed a mangaamot, ha nitanghob yaynay mangaamot, malabong a ampaghakit boy hinelpa nin mangaloke a ihpidito ye inlakew la kanan Apo Jesus. ³³ Ket hilay tatao nin yatew a banwa, naytipon hila ha adapan nin baey. ³⁴ Ket malabong hilay tataon ampaghakit nin nakahinadi ye pinaitaah nan Apo Jesus. Malabong met a mangaloke a ihpidito ye pinaalih na kanlan hinelpa la. Noba binawalan na hilay mangaloke a ihpidito a maghabi, ta tanda la a hiyabay ye Anak nin Dioh.

*Hiyay Pangiadal nan Apo Jesus ha Galilea
(Lucas 4:42-44)*

³⁵ Kabekahan, ha palbangon po, inumalih yay Apo Jesus ha baey. Ket nakew yan nakigwang ha wangwang. ³⁶ Haanin, hiyay Simon boy kalalamoan na, tinapul la yay Apo

Jesus. ³⁷ Ha nakitan la yayna, hinabi la kana, “Antapulen la kan malabong a tatao!”

³⁸ Noba hinabi nan Apo Jesus kanla, “Lakwen tawo po ye dongla a babanwa ta-omen ko met ipatanda kanla ye Manged a Balita, ta yabayti ye nakaitubolan ko ihti ha babe-luta.” ³⁹ Ket hiyay Apo Jesus, nakew yan nangipatanda nin Manged a Balita ha pāytiponan lan Jujudio ha kaganaan a lulugal ha plobinhiyan Galilea boy namaalih nin mangaloke a ihpidito kanlan hinelpa la.

Hiyay Pamaitaah nan Apo Jesus ha Lakin Kinating

(Mateo 8:1-4; Lucas 5:12-16)

⁴⁰ Main maghay lakin kinating ye hinumaley kanan Apo Jesus. Nanalimukod yan nakiingalo kana, a wana, “Apo, no labay mo, mapaitaah moko.”

⁴¹ Nalunoh yay Apo Jesus kana. Kaya-bay kinimpaan naya boy hinabi na, “Awo, labay ko. Mitaah kayna!” ⁴² Ket tampol yan naalih ye kating na. Ket niluminih anay luti na. ⁴³ Haanin, hiyay Apo Jesus, binilinan boy pinaalih na yaynan tampol ye laki, a wana, ⁴⁴ “Adi mo anhabiyen ha ayaman ye nalyadi kammo, no aliwan makew ka tana ha padi.‡ Ket ipabilew moy luti mo kana. Pangayadi,

‡ **1:44** Hatew, hiyay taon kinating, ahe ya malyadin humlep ha pāytiponan lan Jujudio. Noba no mitaah ana, katapulan a muna ya po makew ha padi ta-omen na po paptegan a homain anan kating, ket malyadi anan humlep ha pāytiponan.

mangihagpa ka nin omen ha imbilin nan Moises bilang pamapteg a nitaah kayna.”

⁴⁵ Noba ha inumalih yayna, imbabalita nan teed ye nalyadi kana. Kaya-bay hiyay Apo Jesus, ahe yayna makalakew ha babanwa, ta ampaypapaletpetan la yan tatao. Kaya-bay ihtew yaynan bengat ha wangwang. Noba nilakew la yan teed nin tatao a ibat ha kanayon a lulugal.

2

Hiyay Pamaitaah nan Apo Jesus ha Lakin Lumpo

(Mateo 9:1-8; Lucas 5:17-26)

¹ Pangalabah nin nangaanon mangaamot, hiyay Apo Jesus, nag-udong ya ha banwan Capernaum. Ket nabalitaan lan tatao a anti yayna ha baey a ampagdagohan na. ² Kaya-bay napaytipon ye malabong a tatao ha baey a angkunaan na. Ket homain anan letletan, agya ha ilwah nin ilwangan. Ket legan an-ipatanda nan Apo Jesus ye Manged a Balita, ³ main nilumateng a apat a kataon ampanambayok nin lakin lumpo, ta ilakew laya kana. ⁴ Noba uli ha kalabong nin tatao, ahe laya maihaley kanan Apo Jesus. Kaya-bay nanik hila ha bobongan nin baey. Ket nanlabkat hilan atep ha eteb nan Apo Jesus a nangiloyloyan la kanan lakin lumpo ha adapan na. ⁵ Ha nakit nan Apo Jesus ye kayadet nin pamteg la kana, hinabi na kanan lumpo, “Inong, napatawad anay kakahalanan mo.”

⁶ Main met nangaanon mamaihtodo nin Bibilin ye anti ihtew. Pamakange lay hinabinan Apo Jesus, ket inihip lay wanae, ⁷ “Taket ta wanabay ye anhabiyen na yatin tao? Ampahalumbangan na yay Apo Dioh, ta homainanan ayaman a makapatawad nin kakahalanan no aliwan hiyay Apo Dioh bengat!”

⁸ Noba hiyay Apo Jesus, tanda nay anhipen la. Kaya-bay hinabi na kanla, “Taket ta wanabay ye ihip yo? ⁹ Matataloh a habiyen kananyatin lumpo, ‘Napatawad kayna ha kakahalanan mo’, ta ahe yo makit no napatawad o ahe. Noba habiyen ko kana, ‘Mideng ka, kadten moy inid-an mo boy kumodang kayna’ ¹⁰ ta-omen yo makit a hiko a ibat ha langit a in-Anak nin Tao ket main kapalyadiyan a mamatawad nin kakahalanan ihti ha babeluta.” Ket hinabi na kanan lumpo, ¹¹ “Mideng ka. Ket kadten moy apay mo, ta muli kayna.” ¹² Ket nideng yay lumpo, kinaget nayna ye apay na boy nilumwah ya ha baey a ambilewen nin kaganaan. Nagtaka hilan kaganaan. Ket inggalang la yay Apo Dioh, a wanla, “Yoh! Haanin kayin bengat nakakit nin wanabay!”

Hiyay Panagyat nan Apo Jesus kanan Levi a Māningil nin Bowih

(Mateo 9:9-13; Lucas 5:27-32)

¹³ Haanin, hiyay Apo Jesus, nakew yayna man ha ambay dagatdagatan nin Galilea. Nilakew la yan malabong a tatao. Ket inadalan na hila. ¹⁴ Legan angkumodang ya, nakit

na yay Levi* a māningil nin bowih a anak nan Alfeo. Ampikno yay Levi ha pamayadan nin bowih. Ket hinabi nan Apo Jesus kana, “Kilakew ka kangko.” Ket nideng ya met ye Levi boy nakilakew ya kana.

¹⁵ Hinagyat na hilan Levi ye Apo Jesus boy mānubong na a makew mangan ha baey na. Malabong a māningil nin bowih boy kanayon a naibilang a māgkahalanan ye nakidungon mangan kanan Apo Jesus boy kanlan mānubong na, ta malabong hilay anhumubong kanan Apo Jesus. ¹⁶ Main met mamaihtodo nin Bibilin a Papariseo ihtew. Ket ha nakit la yay Apo Jesus a ampakidungo kanlan māningil nin bowih boy kanlan kanayon a naibilang a māgkahalanan, tinepet la hilay mānubong na, “Taket ta ampakidungo yan mangan kanlan māningil nin bowih boy kanlan kanayon a māgkahalanan?”

¹⁷ Pamakange nan Apo Jesus nin tepet la, hinabi na kanla, “Hilay homain hakit, ahe la katapulan ye doktol, no aliwan hilay ampaghakit ye ampagkatapulan. Nakew ako ihti a managyat kanlan māgkahalanan, aliwa kanlan tataon ampangibaan nin hadili la a matoyngong.”

*Hiyay Tepet tungkol ha Pagpaltan Mangan
(Mateo 9:14-17; Lucas 5:33-39)*

¹⁸ Minghan, legan ampagpalta hilan mangan ye mānubong nan Juan a Māmawtihmo boy mānubong lan Papariseo, main nangaanon

* **2:14** Hiyay Levi, anhabtan ya met Mateo (Mateo 9:9).

tatao ye nakew nanepet kanan Apo Jesus nin wanae, “Hilay mānubong nan Juan boy mānubong lan Papariseo, ket ampagpalta hilan mangan. Noba hilay mānubong mo, ket ahe?”

¹⁹ Inlalayi nan Apo Jesus ye hadili na ha maghay lakin nagkahal, a wana, “Legan kalamo laya po nin kinumbida ha poniyan ye lakin nagkahal, ahe hila malyadin magpaltan mangan, kali? ²⁰ Noba maabot lano ye panaon a maialih kanla ye lakin nagkahal. Ket kananyatew hila po magpaltan mangan uli ha kalelean la.”

²¹ Hinabi na po Apo Jesus, “Homain taon mangitakop nin bayon tapih ha alan a bado. Ta no wanabay ye diyagen na ket mailbah, magkotet yay bayon tapih, ket lalo yayna ingat umway ye ginit nin alan a bado. ²² Homain met taon mangikonin nin bayon alak ha alan a kubot a katat, ta lumtoh yay alan a katat.† Ha wanabay, padiho hilayna lanon mahayang. No aliwan hiyay bayon alak, ket katapulan a ikonin ya ha bayon kubot a katat.”

Hiyay Tepet tungkol ha Mangaamot nin Pagpainawa

(Mateo 12:1-8; Lucas 6:1-5)

²³ Ha maghay Mangaamot nin Pagpainawa, nipadān hilan Apo Jesus ha katidigowan. Ket legan ampagdān hila ihtew, hilay mānubong na, nante hilan tidigo. Ket an-itatangay lan antim-en. ²⁴ Haanin, main met Papariseo

† **2:22** Lumtoh ya, ta palbagen na yan bayon alak ye kubot.

ihtew a nakakit kanla. Kaya-bay hinabi lan Papariseo kanan Apo Jesus, “Bilewen moy andiyagen lan mānumbong mo. Ampante hilan tidigo. Ket bawal yain ha Mangaamot nin Pagpainawa!”

²⁵ Hinabi nan Apo Jesus, “Ahe yo nayi nabaha ye dinyag nan David hatew? Ha nabitlan ya boy hilay kalalamoan na ta homain hilan makan, ²⁶ hinumlep ya ha Toldan Panggalangan kanan Apo Dioh. Ket nangwa yan tinapay a inhagpa kanan Apo Dioh. Kinan na boy pinakan na hila met ye kalalamoan na. Noba ahe ya nagkahalanan agya po man bawal yatew ha Bibilin, ta hilay papadi bengat ye malyadin mangan nin inhagpa kanan Apo Dioh. Nalyadi yati ha panaon a hiyay Abiatar ye pinakapoon a padi.”

²⁷ Hinabi na po Apo Jesus, “Dinyag na yan Apo Dioh ye Mangaamot nin Pagpainawa ha ikanged nin tao. Ahe na yan pinalhowa ye tao ha ikanged nin Mangaamot nin Pagpainawa.

²⁸ Kaya-bay hiko a ibat ha langit a in-Anak nin Tao, ket main kapalyadiyan a mangihabi no hinyay huhton diyagen ha Mangaamot nin Pagpainawa.”

3

Hiyay Lakin Kinumpit ye maghay Gamet na (Mateo 12:9-14; Lucas 6:6-11)

¹ Ha maghay Mangaamot nin Pagpainawa, nakew yayna man ye Apo Jesus ha pāytiponan lan Jujudio. Main maghay laki ihtew a kinumpit ye maghay gamet na. ² Main tatao

ihtew a ampagbantay no paitaahen na yan Apo Jesus ha Mangaamot nin Pagpainawa. Ta no diyagen na yain, ket main hilaynan pangidaloman kana. ³ Hinabi nan Apo Jesus kanan laki a kinumpit ye gamet na, “Makew ka ihti ha adapan.”

⁴ Pangayadi, tinepet na hilay tatao, “Hinyay an-ipaluboh nin Bibilin a malyadin diyagen ha Mangaamot nin Pagpainawa? Manyag nayin manged o maloke? Mangiligtah nayi o mamatey?” Noba nilong-em hilan bengat.

⁵ Angkapoot ya boy angkalelean na hilan binilew ye kaganaan uli ha kabyangan nin ō la. Ket inumadap ya kanan lakin kinumpit ye gamet. Hinabi na, “Ipanat moy gamet mo.” Impanat nay gamet na, ket nitaah yayna. ⁶ Haanin, hilay Pappariseo, tampol hilan nilumwah ha pāytiponan. Ket nakew hilan nakitupig kanlan tatao nan Gobilnadol Herodes Antipas. Ket pinaytongtongan la no way-omen laya maipapatey ye Apo Jesus.

Hinumbong la yan Malabong a Tatao ye Apo Jesus

⁷ Inumalih yay Apo Jesus boy mānumbong na. Ket nakew hila ha ambay dagatdagatan nin Galilea. Malabong a tatao ye hinumumbong kana. Main nangibat ha plobinhiyan Galilea, ha Judea, ⁸ ha banwan Jerusalem, ha plobinhiyan Idumea, ha lipay nin kabatowan Jordan boy ha palibot nin banwan Tiro boy Sidon. Nakew hilan kaganaan kanan Apo Jesus, ulita nabalitaan lay kaganaan a andiyagen na. ⁹ Ket uli ha kalabong nin tatao,

nagpahadya yay Apo Jesus kanlan mānum-bong na nin bangka a iknoan na ta-omen ya ahe mapidit. ¹⁰ Malabong hilay pinaitaah nan Apo Jesus. Kaya-bay pinaypaletpetan la yan kaganaan a ampaghakit ta-omen la yan bengat makimpaan. ¹¹ Hilay mangaloke a ihpidito, balang makakit kanan Apo Jesus, ket ampatalimukoden la yay taon hinelpa la boy an-ikolih lay wanae, "Hika ye Anak nin Dioh!" ¹² Noba impahehpet nan imbilin kanla, "Adi yo an-ibalita kanlan kanayon a tatao no aya ko."

Hiyay Pamili nan Apo Jesus nin Labinluway Apohtol

(Mateo 10:1-4; Lucas 6:12-16)

¹³ Pangayadi, hinumaka yay Apo Jesus ha mapantay. Hinagyat na hilay tataon labay nan pilien. Ket hinaleyan laya. ¹⁴ Namili ya nin labinluwa [a hinabtan na nin apohtol] a pagkalamo na boy itubol na a mangipatanda nin Manged a Balita ¹⁵ boy binyan na hilan kapalyadiyan a mamaalih nin mangaloke a ihpidito.

¹⁶ Hilabayti ye labinluwan pinili na, hiyay Simon a pinangalanan na nin Pedro, ¹⁷ hilay aanak nan Zebedeo a hilay Santiago boy Juan a pinangalanan na nin Boanerges a hiyay labay habiyen aanak nin kodol, ¹⁸ hiyay Andres, hiyay Felipe, hiyay Bartolome, hiyay Mateo, hiyay Tomas, hiyay Santiago a anak nan Alfeo, hiyay Tadeo, hiyay Simon a magha kanlan ampangimahakit kanlan Israelita, ¹⁹ boy hiyay Judas Iscariote a nangiopit kanan Apo Jesus.

*Hiyay Apo Jesus boy hiyay Satanas
(Mateo 12:22-32; Lucas 11:14-23; 12:10)*

²⁰ Ha nuli yaynay Apo Jesus ha angkunaan na, malabong a naman a tatao ye naytipon ihtew. Kaya-bay hiyay Apo Jesus boy mānubong na, ahe layna angkaadap ye mangan. ²¹ Ha nabalitaan lan papaltido na ye angkalyadi, nilakew la yan iuli, ta anhabiyen lan tatao a angkaengew ya.

²² Anhabiyen la met mamaihtodo nin Bibilin a nilumateng ibat ha Jerusalem, “Hinelpa na yan Satanas* a poon lan mangaloke a ihpidito. Ampakaalih yan mangaloke a ihpidito, ta hiyay Satanas ye namyay kana nin kapalyadiyan a manyag nin wanabay.”

²³ Kaya-bay hiyay Apo Jesus, pinahaley na hilay tatao kana. Ket hinabi na kanla makauli ha pangilalayi, a wana, “Ahe na malyadin paalihan Satanas ye hadili na. ²⁴ Ta no hilay angkumonin ha maghay panakopan ket mapay-away-away, ahe magbuyot ye panakopan. ²⁵ Wanabay met ye malyadi ha maghay pamilya. No mapay-away-away hila, ket ahe magbuyot ye paylamo la. ²⁶ Ket no kalabanen na hilan Satanas ye anhakopen na, ket ahe ya magbuyot ye panakop na, kali?”

²⁷ Inlalayi na yan Apo Jesus ye Satanas ha maghay makhaw a laki, “Homain taon makababa a lumoob manakaw ha babandi nin makhaw a laki, no aliwan hiyay mamakhaw po kana. Ket no mabalol na yaynay makhaw

* **3:22** *Satanas* ha habin Griego ket Beelzebul.

a laki, malyadi naynan kowen ye hinyaman a malabayan na ha loob nin baey.”

²⁸ “Pakaleng-en yon manged ye habiyen ko! Kaganaan a kakahalanan nin tao boy pangumih ha ayaman, ket mapatawad ya. ²⁹ Noba ayaman a mangumih kanan Ihpiditon Dioh, ket ahe ya mapatawad makanoman, ta nakadyag yan kahalanan a mikakaanti makanoman.”

³⁰ Hinabi nan Apo Jesus yatew, ta anhabiyen lan mamaihtodo nin Bibilin, “Hinelpa yan maloke a ihpidito.”

*Hilay Peteg a Pamilya nan Apo Jesus
(Mateo 12:46-50; Lucas 8:19-21)*

³¹ Haanin, nilumateng yay indo boy kakatongno nan Apo Jesus. Ampideng hila ha ilwah nin baey boy impaingat la yay Apo Jesus. ³² Ha loob nin baey, malabong a tatao ha palibot nan Apo Jesus ye ampikno a ampanlenge nin aniadal na. Ket main naghabi kana, “Hiyay indo mo boy hilay kakatongno mon laki, anti hila ha ilwah. Ket an-ipahagyat laka.”

³³ Nakibat yay Apo Jesus, “Aya hila lagi ye indo ko boy kakatongno ko?”

³⁴ Binilew na hilay tataon ampikno ha palibot na. Ket hinabi na, “Hilati ye indo ko boy kakatongno ko, ³⁵ ta ayaman a ampanumbong ha kalabayan nan Apo Dioh, ket hilabay ye kakatongno ko boy indo ko.”

4

*Hiyay Pangilalayi tungkol ha Mānabwag
(Mateo 13:1-9; Lucas 8:4-8)*

¹ Ha maghay mangaamot, hiyay Apo Jesus, nakew yayna man nangiadal ha ambay dagatdagatan nin Galilea. Malabong a tubat ye tataon namalibot kana. Kaya-bay nilumampat ya ha bangka. Ket nikno ya, ta ihtew yan nangiadal. Ket hilay tatao, anti hila met ha gilid lanom a ampanlenge. ² Malabong ye in-adal na kanla makauli ha pangilalayi. Hinabi na kanla, ³ “Leng-en yo yati! Main maghay māgtalon ye nakew nanabwag nin bini ha pananaman na. ⁴ Ha panabwag na, main nangaanon bini ye naampag ha dān. Ket hilatin bibini, kinan nin mamanokmanok. ⁵ Main met nangaanon bini ye naampag ha kadapahan a main maimpih a luta. Ket mapadah yan tinumubo ye bibini, ta maimpih ye luta. ⁶ Noba ha naamotan hilayna, ket nangalangey boy nangayango, ta mangaababe ye yamot la. ⁷ Main met nangaampag ha antuboan nin madiwin iilamon. Ket ha tinumubo hilatew a bini, tinumubo hilayna met ye madiwin iilamon. Ket tinugpawan lay tinumubo a bibini. Kaya-bay ahe hilayna nakapanawa. ⁸ Main met bibini a naampag ha mabona a luta. Ket malambot ye tubo la boy nanawa hila. Main nanawan magatoh, anemapo, boy main met tatlombo.” ⁹ Pangayadi, hinabi nan Apo Jesus, “Hikawon ampanlenge, pakaihipen yo yatin manged.”

*Hiyay Tikih nin Pangilalayi
(Mateo 13:10-17; Lucas 8:9-10)*

¹⁰ Ha nuli hilaynay kalabongan a tatao, hilay labinluwan mānumbong nan Apo Jesus boy nangaanon tataon anti ha haley na, tinepet

laya no hinyay labay habiyen nin pangilalayi na. ¹¹ Hinabi nan Apo Jesus kanla, “Nabyayan kawon pagkataloh nin hiklito tungkol ha panakop nan Apo Dioh. Noba kanlan kanayon, ampaghabi kon bengat makauli ha pangilalayi ¹² ta-omen matupad ye naihulat a Habi nin Dioh a wanae,
 ‘Agya po man mamilew hilan mamilew, ket ahe hila makabalay
 boy agya po man manlengge hilan manlengge, ket ahe hila makataloh.
 Ta no makataloh hila dayi, maghehe hila ha kakahalanan la.
 Ket ha wanabay, patawaden na hila met Apo Dioh.’ ”*

*Hiyay Labay Habiyen nin Pangilalayi
 (Mateo 13:18-23; Lucas 8:11-15)*

¹³ Haanin, hinabi nan Apo Jesus kanla, “No ahe yo natalohan yatin pangilalayi, way-omen yo matalohan ye kanayon po a pangilalayi? ¹⁴ Wanae ye labay nan habiyen. Hilay bibini a inhabwag nan māgtalon ket Habi nin Dioh. ¹⁵ Hiyay dān a kinaampagan nin bibini, ket hilabay ye tataon nakange nin Habi nin Dioh. Noba pamakange la, nilumateng yay Satanas. Ket inalih na kanla ye Habi nin Dioh. ¹⁶ Ket hiyay kadapahan a main maimpih a luta, ket hilabay ye tataon angkaaliket a nakange boy tampol nananggap nin Habi nin Dioh. ¹⁷ Noba ahe ya nanyamot ha puho la. Kaya-bay ha nilumateng ye kaidapan o pangipaloke uli ha

* **4:12** Isaias 6:9-10.

pananggap la nin Habi nin Dioh, ket tampol la yayan tinalingkukolan ye pamteg la.”

¹⁸ “Hiyay luta a antuboan nin madiwin iilamon a kinaampagan nin bibini, ket hilabay ye tataon nakange nin Habi nin Dioh. ¹⁹ Noba uli ha malabong a babagay a ampakayootan la, pagkapulag la ha kabatnangan boy kalabayan a mapagkonin ye kanayon po a babagay, ket naliwaan laynay Habi nin Dioh a nange la. Kaya-bay ahe ya nakapanawa ye Habi nin Dioh ha bi-ay la. ²⁰ Noba hiyay mabona a luta a kinaampagan nin bibini, ket hilabay ye tataon nanlengge boy nananggap nin Habi nin Dioh. Kaya-bay nanawa ya ha bi-ay la. Main nanawan tatlombo, main anemapo boy main nanawan magatoh.”

*Hiyay Pangilalayi tungkol ha Kingki
(Lucas 8:16-18)*

²¹ Hinabi na po Apo Jesus, “Homain taon ma-maet nin kingki haka na hakeban nin takalan o ikonin ha hilong nin papag, no aliwan ikonin naya ha hadya a pangikunaan. ²² Ta homain nakatayo a ahe lano mibagwa boy homain met hiklito a ahe lano matandaan. ²³ Hikawon ampanlengge, pakaihipen yo yatin manged.”

²⁴ Hinabi na po Apo Jesus, “Pakaihipen yon manged ye nange yo. Hiyay panukad a anggawien yo kanlan kanayon, ket hiya met ateed ye gawien nan Apo Dioh a panukad nin ibyay na kanyo boy malalabong po ihtew. ²⁵ Ta hiyay taon ampanumbong nin nange na a kaptegan, ket mapahanan ya po ye tinanda na. Noba hiyay taon ahe ampanumbong nin nange

na a kaptegan, agya hiyay makandin tinanda na, ket maalih po kana.”

Hiyay Pangilalayi tungkol ha Bibini a Antumubo

²⁶ Hinabi na po Apo Jesus, “Hiyay panakop nan Apo Dioh, ket mailalayi ya ha dinyag nin maghay māgtalon a nanabwag nin bini ha pananeman na. ²⁷ Ha mangaamot boy madeglem, angkatuloy man o ampag-obda ya, hiyay bini, ket anlumgi boy antumubo ya. Noba hiyay māgtalon, ahe naya tanda no way-omen. ²⁸ Ket hiyay luta ye ampamatubo boy ampamadawa nin tatanem. Ha una, bōng. Hiyay dumondon, dawayna. Hiyay huyot, maglaman yaynay dawa na. ²⁹ Ket no naom yayna, baloten naynan māgtalon, ta panaon anan pamupol.”

Hiyay Pangilalayi tungkol ha Pinakamakandin Lahi'

(Mateo 13:31-32; 13:34; Lucas 13:18-19)

³⁰ Hinabi na po Apo Jesus, “Hinyay pangilalayian tawo nin panakop nan Apo Dioh? Hinyay pangipadihowan ko? ³¹ Ipadiho koya ha pinakamakandin lahi' ha kaganaan a lahi'. ³² Noba no maitanem boy tumubo yayna, ket mag-ilyadi yan mayadet a kayo ha pananeman. Maghanga ya nin malyadin paghayan nin manokmanok.”

³³ Malabong po a pangilalayi a omen kananyati ye ginawi nan Apo Jesus ha pangiadal na kanlan tatao ha kaeteban nin pagkataloh la. ³⁴ Ha pangiadal na kanla, ket pawa pangilalayi ye anggawien na. Noba an-ipalinaw na met ye

kaganaan kanlan mānubong na no hilahilayan bengat.

Hiyay Pamatgen nan Apo Jesus nin Makhaw a Angin

(Mateo 8:23-27; Lucas 8:22-25)

³⁵ Kananyatew a mangaamot, ha andudumeglem ana, hinabi nan Apo Jesus kanlan mānubong na, “Lumipay kitawoyna.”

³⁶ Ket hilay mānubong na, nilakwanan la hilay tatao. Ket nakew hilaynan nilumampat ha mayadet a bangka a anluganan nan Apo Jesus. Main nangaanon mayadet a bangka a hinumubong kanla. ³⁷ Legan anlumipay hila, kapipikhaan kinumhaw ye angin. Ket angkahipwak-hipwakan ana nin mangayadet a dawyon ye mayadet a bangka la. Ket magaynan mapno nin lanom ye mayadet a bangka la. ³⁸ Ket hiyay Apo Jesus, nakaunan yan angkatuloy ha dapit golotan nin mayadet a bangka. Ket hilay mānubong na, pinokaw laya, a wanla, “Maihtodo! Lumdeg kitawoyna! Homain nayi bali kammo no maalimeh kitawo?”

³⁹ Nimata yay Apo Jesus. Ket pinaghabiyang na yay angin, a wana, “Tumgen ka!” Boy hinabi na ha dawyon, “Pakatana ka!” Ket tinumgen ye angin boy tinumana yaynay dawyon.

⁴⁰ Pangayadi, tinepet na hilay mānubong na, “Taket ta angkalimo kawo? Homain kawo po nayi pamteg kangko?”

⁴¹ Nalimowan hilan tubat. Ket napayhahabi hila, a wanla, “Aya ya lagi yatin tao? Ta agya angin boy dawyon, ket angkapatgen na!”

5

*Hiyay Pamaitaah nan Apo Jesus ha Lakin
Hinelpa nin Maloke a Ihpido*
(Mateo 8:28-34; Lucas 8:26-39)

¹ Nilumateng yay Apo Jesus boy mānubong na ha lipay nin dagatdagatan ha lugal lan tataon anhabtan Geraseno. ² Ha nakalumbah yay Apo Jesus ha bangka, hinagana yan maghay lakin hinelpa nin maloke a ihpido. Yatin laki, ket nilumwah ya ha yukib a pangilbengan, ³ ta ihtew yayna angkumonin. Ahe yayna maibalol nin mabuyot, agya tanikala anay pamalol kana. ⁴ Malabong anan ukdo a binalol la yan tanikala ye gagamet boy bibitih na, noba angkaboyto naya. Ket uli ha kakhawan na, homain makabenben kana. ⁵ Minamangaamot boy dinedeglem yan angkumoli ha pangilbengan boy ha mamapantay. Boy anhugat-hugaten nan dapah ye laman na.

⁶ Haanin, ha natamulaw na yan laki ye Apo Jesus, nayew yan nanagana kana. Ket nanalimukod ya ha adapan na. ⁷⁻⁸ Hinabi nan Apo Jesus ha maloke a ihpido, “Hikan maloke a ihpido, alihan mo yatin laki!” Impangha nan laki, a wana, “Jesus a Anak nin Pinakamakapalyadiyan a Dioh, aya ka nayi kammi? An-ipakiingalo ko kammo ha ngalan nan Apo Dioh a adi moko dayi paidapan!”

⁹ Tinepet na yan Apo Jesus, “Hinyay ngalan mo?”

Nakibat yay maloke a ihpido, “ ‘Kawan’, ta malabong kayi.”

¹⁰ Ket nakiiingalo hilan tubat kanan Apo Jesus, a wanla, “Adi mo kayi dayi itaboy ihtin lugal.”

¹¹ Ket ihtew ha haley la, main malabong a bababoy ye ampambok ha aling nin mapantay.

¹² Haanin, hilay mangaloke a ihpidito, nakiiingalo hila kanan Apo Jesus, a wanla, “Palakwen mo kayina tana ha bababoy boy palubohan mo kayi dayin humlep kanla.” ¹³ “Higi, koka-woyna,” wanan Apo Jesus. Haanin, hilay mangaloke a ihpidito, inumalih hila kanan laki. Ket nakew hilaynan hinumlep ha luwan libon bababoy. Ket hilay bababoy, nipapayew hilan nipataboy ha bengaw dagatdagatan. Ket ihtew hilaynan nangaalimeh.

¹⁴ Hilay ampanayhay nin bababoy, nayew hila ha banwa boy babadiyo. Ket imbabalita lay nalyadi. Kaya-bay hilay tatao, nakew hila met ihtew ta-omen la bilewen ye nalyadi.

¹⁵ Pamiabot la kanan Apo Jesus, hiyay lakin inalihan nin mangaloke a ihpidito, nakit la yayna a ampikno a nakabadoyna boy matino yayna. Ket nalimowan hilay tatao uli ha nalyadi.

¹⁶ Ket hilay tataon nakakit nin dinyag nan Apo Jesus, imbalita la kanlan tataon kapipilateng ye nalyadi kanan lakin inalihan nin mangaloke a ihpidito boy hiyay nalyadi ha bababoy. ¹⁷ Ket hilay tatao, impakihabi la kanan Apo Jesus, a wanla, “Umalih kayna dayi ihti ha lugal mi.”

¹⁸ Ket ha anlumugan yaynay Apo Jesus ha bangsa, hiyay lakin inalihan nin mangaloke a ihpidito, nakiiingalo ya, a wana, “Makilakew ako met dayi kammo!”

¹⁹ Noba ahe na inawo Apo Jesus, no aliwan hinabi na kana, “Muli kayna ha pamilya mo, ket hiyay kapagtakaan a dinyag nan Apo Dioh kammo boy no way-omen na kan iningalowan, ibalita mo kanla.”

²⁰ Ket nuli yan peteg ye laki. Ket imbalita na ha Decapolis ye kapagtakaan a dinyag nan Apo Jesus kana. Ket hilay kaganaan a tataon nakange, nagtaka hila.

Hiyay Anak a Bini-ay Uman boy hiyay Babayin Pinaitaah

(Mateo 9:18-26; Lucas 8:40-56)

²¹ Ket ha nag-udong yay Apo Jesus ha lipay dagatdagatan, pinaytitiponan la yan malabong a tatao. ²² Haanin, nilumateng ye maghay lakin nagngalan Jairo a maghay mānguna ha pāytiponan lan Jujudio. Pamakakit na kanan Apo Jesus, nanalimukod ya ha adapan na ²³ boy nakiiingalo yan tubat, a wana, “Hiyay anak kon balatang, angkakamatey yayna. Pangiingalo mo, Apo. Lakwen moya dayin kimpaan ye anak ko ta-omen yan mitaah boy ahe matey.” ²⁴ Haanin, hiyay Apo Jesus, nakilakew ya kanan Jairo.

Malabong a tatao ye ampakilakew kanla boy ampaypapaletpet kanan Apo Jesus. ²⁵ Main met maghay babayi kanla a labinluway taon anan andayaen. ²⁶ Tubat yaynan angkaidapan boy malabong anan dodoktol ye nagpatambalan na. Ket nauboh anay kabandiyan na. Noba ahe yan teed nitaah, no aliwan nilumalo ya po ye hakit na. ²⁷ Ha nange nay anhabiyen

lan tatao a tungkol ha kapagtakaan a andiyagen nan Apo Jesus, ket nakipaletpet ya met kanlan tatao angga ha niabot ya ha golotan nan Apo Jesus. Ket kiniwit nay bado na. ²⁸ Ta an-hipen na, “No makiwit kon bengat ye bado na, ket mitaah akoyna.” ²⁹ Ket ha nakiwit na yayna, tampol anan tinumgen ye pandumaya na boy natanam na a nitaah yayna.

³⁰ Haanin, hiyay Apo Jesus, tampol na met natanam a main kapalyadiyan a nilumwah kana. Kaya-bay nagpeyeh yan inumadap kanlan tatao. Ket tinepet na hila, “Ayay nangiwit nin bado ko?”

³¹ Hinabi lan mānubong na kana, “Angkakit moynan malabong a tatao ye ampaypapaletpet kammo. Taket ta antepeten mo po no ayay nangiwit nin bado mo?”

³² Noba hiyay Apo Jesus, iniwah na hilay tatao ta-omen na matandaan no ayay nangiwit nin bado na. ³³ Ket hiyay babayi, ulita tanda nay nalyadi, ampamigpig yan angkalimo a hinumaley kanan Apo Jesus boy nilumukob ya ha adapan na. Ket inhabi nay dinyag na boy hiyay nalyadi kana. ³⁴ Hinabi nan Apo Jesus kana, “Inang, nitaah ka uli ha pamteg mo. Muli kaynan main katanaan, ta nitaah kayna.”

³⁵ Legan angkatongtongen naya po Apo Jesus ye babayi, main nangaanon lalaki ye nilumateng a ibat ha baey nan Jairo. Hinabi la kanan Jairo, “Adi mo yayna an-abaen ye Maihtodo, ta natey yaynay anak mo.”

³⁶ Noba hiyay Apo Jesus, ahe na imbabano ye hinabi la, no aliwan hinabi na kanan Jairo,

“Adi ka angkalimo. Mamteg kan bengat.”

³⁷ Haanin, nagpahulong hilaynan palakew ha baey nan Jairo, noba homain yan kanayon a inlamo no aliwan hiyay Pedro boy mikatongnon Santiago boy Juan. ³⁸ Ha niabot hilayna ha baey nan Jairo, nakit nan Apo Jesus a angkagulo hilay tatao. Main antumangih boy main ampangandang. ³⁹ Hinumlep yay Apo Jesus. Ket tinepet na hila, “Taket ta angkagulo boy ampangandang kawo? Ahe yan natey ye anak, no aliwan angkatuloy yan bengat.”

⁴⁰ Ket kinailian la yan tatao ye Apo Jesus, ta tanda la a natey yaynay anak. Haanin, pinalwah na hilan kaganaan, powida kanlan tutoa nan anak boy hilay mānubong na. Ket hinaleyan la yay anak a nakaida. ⁴¹ Ginemgeman na yan Apo Jesus ye gamet nan anak boy hinabi na kana, “Talitha koum!” hiyay labay habiyen, “Inang, mimata ka!”

⁴² Ket tampol yan nimata ye anak boy kinumodang-kodang yayna. Labinluway taon naynan anak. Ket hilay tatao ihtew, nagtaka hilan tubat. ⁴³ Impahehpet nan imbilin Apo Jesus kanla, a wana, “Yatin nalyadi, adi yo yan bega anhabiyen ha agya ayaman.” Pangayadi, hinabi na kanla, “Pakanen yoya.”

6

Hiyay Apo Jesus, ahe laya Biniha ha Nazaret

(Mateo 13:53-58; Lucas 4:16-30)

¹ Haanin, inumalih yay Apo Jesus ihtew. Ket nuli yayna ha lugal a nilakean na, kalamo

na hilay mānumbong na. ² Pangaabot nin Mangaamot nin Pagpainawa, hiyay Apo Jesus, nakew ya ha pāytiponan lan Jujudio. Ket ihtew ya nandugin nangiadal. Kalabongan kanlan nakange kana, ket ampagtaka, a wanla, “Way-ihtew nangibat ye kadunongan na? Hinyatin kadunongan a naibyay kana? Way-omen yan ampakadyag nin kapagtakaan?” ³ Aliwa nayi a hiyabay ye māg-alowagi a anak nan Maria boy katongno nan Santiago, Jose, Judas boy Simon? Aliwa nayi a hilay kakatongno nan babayi, ket angkumonin hila met ihti?” Kaya-bay napoot hila kana boy ahe laya pinamtegan.

⁴ Hinabi nan Apo Jesus kanla, “Hiyay podopita, ambihaen laya ha agya way-ihtew man a lugal, powidan bengat ha lugal na, ha papaltido na boy pamilya na.”

⁵ Hiyay Apo Jesus, ahe ya nakadyag nin kapagtakaan ha lugal na, powidan bengat kanlan nangaanon ampaghakit a nangipalontoan na nin gamet na boy pinaitaah. ⁶ Nagtaka ya ulita ahe hila namteg kana.

Hiyay Pangitubol nan Apo Jesus kanlan Labinluwan Mānumbong na

(Mateo 10:5-15; Lucas 9:1-6)

Haanin, nakew yan nangiadal ha bin-abadiyo. ⁷ Hinagyat na hilay labinluwan mānumbong na a humaley kana. Ket intubol na hilan maniluwa. Binyan na hilan kapalyadiyan a mamaalih nin mangaloke a ihpidito kanlan tatao. ⁸ Binilinan na hila, “Ha pangumodang yo, adi kawo ampangaget nin hinyaman, agya pamangan, bakoto o pilak, no

aliwan teken bengat. ⁹ Malyadi kawon mag-ihtiping, noba ahe kawo ampangaget nin bado a paghagiliyan yo.”

¹⁰ Hinabi na po Apo Jesus, “No main madagoh kanyo, ihtewbay kawo tana kumonin angga ha umalih kawo nin yatew a lugal.

¹¹ Noba no main lugal a ahe mananggap o manlenge kanyo, ikampag yo po ye tuwapok ha bibitih yo bilang pangipatanda kanla a maloke ye dinyag la. Ket alihan yo hilayna.”

¹² Kaya-bay nakew hilaynay labinluwa. Ket impatanda la kanlan tatao, “Maghehe kawoyna ha kakahalaman yo!” ¹³ Pinaalih la ye malabong a mangaloke a ihpidito a hinumlep kanlan tatao boy tiniihan lan ladak ye malabong a tataon ampaghakit, ket nitaah hila.

Hiyay Pagkamatey nan Juan a Māmawtihmo

(Mateo 14:1-12; Lucas 9:7-9)

¹⁴ Nabalitaan nan Gobilnadol Herodes Antipas ye tungkol kanan Apo Jesus, ta angkabalitaan yayna ha kaganaan a lugal. Anhabiyen lan tatao, “Hiyabay ye Juan a Māmawtihmo a nabi-ay uman. Kaya-bay ampakadyag yan kapagtakaan.”

¹⁵ Noba anhabiyen lan kanayon, “Hiyabay ye podopita Elias a nabi-ay uman.”

Anhabiyen la met nin kanayon, “Magha yan podopita a omen kanlan popodopita hatew.”

¹⁶ Noba ha nangean nan Gobilnadol Herodes Antipas ye anhabiyen lan tatao, hinabi na, “Hiyabay ye Juan a pinaputohan kon leey hatew noba nabi-ay uman.”

17-18 Yati ye nalyadi ha ahe ya po natey ye Juan a Māmawtihmo. Hiyay Gobilnadol Herodes Antipas, impadakep na yay Juan a Māmawtihmo haka naya impapidiho, ta maheheg nan anhabiyen kana, “Apo Gobilnadol, aliwan huhto ye dinyag mo, ta pinag-ahawa mo yay Herodias a ahawa nan Felipe a katongno mo.”

19 Ket hiyay Herodias, tubat ye poot na kanan Juan boy labay naya dayin ipapatey, noba ahe na madyag. 20 Ta hiyay Gobilnadol Herodes Antipas, ket an-allaan na yay Juan boy ambihaen naya, ta tanda na a matoyngong ya boy ampanumbong ya ha kalabayan nan Apo Dioh. Agya po man angkayootan yay Gobilnadol Herodes Antipas uli ha anhabiyen nan Juan kana, labay naya po ateed ye manlengge ha an-iadal na.

21 Noba naabot met ateed ye panaon a ampakaagaden nan Herodias a maipapatey na yay Juan. Ha naabot ye kompalanyoh nan Gobilnadol Herodes Antipas, nangihadya yan mayadet a poniyan. Kinumbida na hilay m̄anungkolan, hilay m̄ānguna nin huhundalon Romano boy hilay ambigbigen a tataon taga Galilea. 22 Ha odah ana nin hayaghagan, nilumoob yay balatang nan Herodias. Ket tinumalek ya ha adapan lan kaganaan. Naaliket yay Gobilnadol Herodes Antipas boy hilay bibihita na. Ket uli ha kaaliketan na, hinabi na kanan balatang, “Awoken mo kangko ye hinyaman a labay mo, ket ibyay ko.” 23 Boy impangako na boy nanumpa ya po, a wana,

“Hinyaman a awoken mo, ibyay ko kammo, agya po yay kagitna nin panakopan ko!”

²⁴ Haanin, nilumwah yay balatang. Ket nakew yan nanepet kanan indo na, “Indang, hinyay awoken ko?”

“Hiyay ō nan Juan a Māmawtihmo,” wanan indo na.

²⁵ Ket hiyay balatang, dinandali nay nag-udong kanan Gobilnadol Herodes Antipas. Ket hinabi na kana, “Hiyay labay kon ibyay mo kangko haanin met ateed, ket hiyay ō nan Juan a Māmawtihmo a naikonin ha bandihado.”

²⁶ Pamakange nan Gobilnadol Herodes Antipas yatew, nalele yan tubat. Noba ulita nagpangako ya ha adapan lan bibihita na, ahe yayna makaadey kana. ²⁷ Kaya-bay tampol yan nangitubol nin maghay māmately a mamutoh nin leey nan Juan. Kaya-bay nakew yay māmately ha pidihowan. Ket pinutoh nay leey nan Juan. ²⁸ Ha naputoh na yayna, ingkonin naya ha bandihado. Pangayadi, inggawang naya kanan balatang. Ket hiyay balatang, inggawang naya met kanan indo na. ²⁹ Ha nabalitaan lan mānubong nan Juan ye nalyadi kana, nilakew la yan kingwa ye bangkay na. Ket in-ilbeng laya.

Hiyay Pamakan nan Apo Jesus nin Liman Libo katao

(Mateo 14:13-21; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)

³⁰ Haanin, hilay aapohtol nan Apo Jesus a intubol na a mangiadal, ket nag-udong hilayna kana. Ket imbalita la ye kaganaan a didinyag

boy in-adal la. ³¹ Noba uli ha kalabong nin tatao a anlumateng boy man-umalih, ahe layna maadap ye mangan. Kaya-bay hinabi nan Apo Jesus kanlan mānumbong, “Lakwanan tawo hilatin tatao, ta makew kitawo ha wangwang ta-omen kitawo makapagpainawa.” ³² Kaya-bay nilumugan hila ha bangka. Ket nakew hilayna ha wangwang.

³³ Noba malabong ye nakakit nin pangumalih la. Ket tanda la no way-ihtew hila makew. Kaya-bay hilatin tatao a nangibat ha binabanwa, ket nayew hilan nakew ha lakwen lan Apo Jesus. Ket nuna hila po a nilumateng ihtew. ³⁴ Ha nilumumbah yay Apo Jesus ha bangka, nakit na hilay malabong a tatao. Nalunoh ya kanla, ta ba-mo hilan tupa a homain pahtol. Ket inadalan na hilan malabong a babagay.

³⁵ Ha ampitanghob anay mangaamot, hilay mānumbong na, hinumaley hila kanan Apo Jesus. Ket hinabi la kana, “Apo, anti kitawo ihti ha wangwang boy ampitanghob anay mangaamot. ³⁶ Kaya-bay habiyen moyna kanlan tatao a makew hilayna ha mangahaley a pananamanan boy babadiyo ta-omen hila po makahaliw nin pamangan la.”

³⁷ Noba hinabi nan Apo Jesus kanla, “Ahe, hikawoy mamayay nin pamangan la.”

Hinabi lan mānumbong na, “Hiyay labay mon habiyen nayi makew kayin manaliw nin tinapay a ipakan kanla? Alaga nin waloy bowan a howildo nin magha katao ye alaga a panaliw nin tinapay a ipakan kanla.”

³⁸ Nanepet yay Apo Jesus kanla, “Anoy tinapay ye bawon yo? Bilewen yo man.”

Ket binilew la yan peteg. Pangayadi, hinabi la kana, “Main kitawon limay tinapay bengat boy luway malanghit.”

³⁹ Hinabi nan Apo Jesus kanla, “Paiknoen yo hilan puhto-puhto ha kailamonan.” ⁴⁰ Ket nikno hilan puhto-puhto. Main manilimampo boy main met manigatoh. ⁴¹ Haanin, kingwa nan Apo Jesus ye limay tinapay boy luway malanghit. Tinumangal ya ha langit. Ket pinahalamatan naya kanan Apo Dioh. Binih-ilbih-il na yay tinapay boy pinutoh-putoh na yay malanghit, ket in-ibyay na kanlan mānumbong na. Ket impatped la met kanlan tatao.

⁴² Nangan hilan kaganaan boy nangabhoy.

⁴³ Pangayadi lan nangan, hilay mānumbong na, tinipon lay tela lan tatao a tinapay boy malanghit. Ket nakapno hila po nin labinluwan belyag. ⁴⁴ Hiyay bilang nin lalakin nangan, mangalimay libo.

Hiyay Pangumodang nan Apo Jesus ha Babe Lanom

(Mateo 14:22-33; Juan 6:15-21)

⁴⁵ Legan ampaulien na hilan Apo Jesus ye tatao, pinalugan na hilaynay mānumbong na ha bangka. Ket pinauna na hilaynan lumipay palakew ha banwan Bethsaida. ⁴⁶ Ket ha nakaalih hilaynay tatao, hinumaka yay Apo Jesus ha mapantay ta-omen ya makigwang. ⁴⁷ Ket nadegleman ya ihtew. Haanin, hiyay bangka a anluganan lan mānumbong na, ket anti yayna ha bunak nin dagatdagatan. Ket

hiyay Apo Jesus, bubukod nayna ha mapantay. ⁴⁸ Angkakit na a hilay mānubong na, ket angkaidapan hilan ampaggaod nin bangka la, ta angkadupag hilan angin. Ha palbangon ana, kinumodang yay Apo Jesus ha babe lanom palakew kanla. Labhan na hila dayi, ⁴⁹ noba ha natamulaw la yan mānubong na a angkumodang ya ha babe lanom, nabaan la yan anito. Kinumolih hila, ⁵⁰ ta nalimowan hilan tubat. Noba hinabi nan tampol Apo Jesus kanla, “Adi kawo angkalimo, ta hiko yati! Pakatana kawon bengat!” ⁵¹ Haanin, hiyay Apo Jesus, nilumampat ya ha bangka. Ket tinumgen ye angin. Ampagtaka hilan tubat ye mānubong na, ⁵² ta ahe la angkatalohan agya nakit lay kapagtakaan a dinyag nan Apo Jesus ha tinapay. Ahe la makwan ihipen, ta mangabyang ye puho la.

*Hiyay Pamaitaah nan Apo Jesus kanlan
Ampaghakit ha Genesaret
(Mateo 14:34-36)*

⁵³ Haanin, ha nakalipay hilayna ha dagatdagan, nilumateng hila ha Genesaret. Ket ihtew laya intanghad ye bangka la. ⁵⁴ Ha nakalumbah hilayna, hilay tatao ihtew, tampol la yan nabalayan ye Apo Jesus. ⁵⁵ Kaya-bay hilay tatao, nayew hilan nakew nangipatanda ha kaganaan a pahen nin yatew a lugal a nilumateng yay Jesus. Ket hilay ampaghakit, ingkonin la ha apay haka la hila inlakew kanan Apo Jesus agya way-ihtew man a lugal a pakabalitaan la kana. ⁵⁶ Agya way-ihtew man

a badiyo, banwa, o lugal umabot ye Apo Jesus, hilay tatao a ampaghakit, ket an-ilakew la hila ha palingki. Ket an-ipakiiingalo la kana a no malyadi, agya makiwit lan bengat ampaghakit ye laylay nin bado na. Ket hilay kaganaan a nangiwit, nitaah hila.

7

Hiyay Kaugalian lan Tutoa (Mateo 15:1-9)

¹ Ha maghay mangaamot, main nangaanon Pappariseo boy mamaihtodo nin Bibilin a ibat ha banwan Jerusalem ye nakitipon kanan Apo Jesus. ² Nakit la hilay nangaanon mānubong nan Apo Jesus a ahe nanubong ha kaugalian lan tutoa tungkol ha pag-ibano bayo mangan. ³ Hilay Jujudio, lalo ana kanlan Pappariseo, mag-ibano hila po bayo hilan mangan, bilang panubong la ha naiknaan la a kaugalian lan tutoa la. ⁴ Boy no ibat hila ha palingki, mag-ibano hila po muna bayo hila mangan nin agya hinyaman a hinaliw la. Malabong po a naiknaan a kaugalian ye anhubongen la a omen ha panguyah nin paminoman, pithil boy takodi.

⁵ Kaya-bay hilay Pappariseo boy mamaihtodo nin Bibilin, tinepet la yay Apo Jesus, “Taket ta hilay mānubong mo, ket ahe hila ampanubong ha kaugalian lan tutoa tawo tungkol ha pag-ibano bayo mangan?”

⁶ Nakibat yay Apo Jesus, “Petegbay ye impahulat nan Apo Diuh kanan podopita Isaias hatew a tungkol kanyon ampagmangedan,

'Hilatin tatao, anggalangen lako ha habi bengat,

noba mataang ya met ye puho la kangko.

⁷ Homain hilbi ye panggalang la kangko, ta hiyay an-iadal la ket bibilin bengat nin tao.' " *

⁸ "Pinaolayan yoynay Bibilin nan Apo Dioh, ket hiyay anhumbongen yo, hiyay naiknaan yon kaugalian lan tutoa yo."

⁹ Hinabi na po Apo Jesus, "Kanged ye papadan yon nangalih nin hilbi nin Bibilin nan Apo Dioh ta-omen yon bengat mahumbong ye naiknaan yon kaugalian lan tutoa yo!

¹⁰ Alimbawa, impahulat nan Apo Dioh kanan Moises, 'Bihaen moy bapa mo boy indo mo' † boy 'Ayaman a maghabin maloke kanlan tutoa na, ket hukat a pateyen.' ‡

¹¹ Noba lumbo ya met ye an-iadal yo kanlan tatao, ta anhabiyen yo a malyadi yon habiyen kanlan tutoa yo, 'Hikawon tutoa ko, biyan katawo dayin pilak, noba ibyay ko tana kanan Apo Dioh.'

¹² Ulin yain a an-iadal yo, anhaaden yo hilayna a managlap kanlan tutoa la.

¹³ Ha wanabay, andiyagen yon homain hilbi ye Bibilin nan Apo Dioh uli ha panumbong yo ha naiknaan yo a kaugalian lan tutoa yo. Aliwan bengat yain, malabong po ye kanayon a andiyagen yo a omen kananyati."

*Hiyay Ampakadinat ha tao
(Mateo 15:10-20)*

* **7:7** Isaias 29:13. † **7:10** Exodo 20:12; Deuteronomio 5:16. ‡ **7:10** Exodo 21:17; Levitico 20:9.

¹⁴ Haanin, hiyay Apo Jesus, hinagyat na hilay tataon humaley kana. Ket hinabi na, “Hikawon kaganaan, leng-en yoko boy ihipen yon manged ye habiyen ko. ¹⁵ Aliwan hiyay an-
ipahlep nin tao ha bebey na ye ampakapadinat kana, no aliwan hiyay habi a anlumwah ha bebey na. ¹⁶ [Pakaihipen yon manged yatin nange yo.”]

¹⁷ Pangayadi, inalihan na hilaynay tatao haka yan nilumoob ha baey kalamo hilay mānumbong na. Ha nakaloob yayna, tinepet la yan mānumbong na, no hinyay labay habiyen nin pangilalayi na. ¹⁸ Hinabi nan Apo Jesus kanla, “Agya hikawo nayi, ahe kawo ampakataloh? Ahe yo nayi tanda a hiyay pamangan a angkanen nin tao, aliwan yatew ye ampakapadinat kana. ¹⁹ Ta hinyaman a kanen na, ahe ya humlep ha puho na, no aliwan ha bitoka na. Pangayadi, itaka naya met ateed.” Ha wanabay a hinabi nan Apo Jesus, an-ipatanda na a malyadin kanen ye agya hinyaman a pamangan.

²⁰ Hinabi na po Apo Jesus, “Hiyay habi a anlumwah ha bebey nin tao ye ampakapadinat kana, ²¹ ta ibat ha puho na ye mangaloke a ihip. Ket yatin mangaloke a ihip ye ampangitudon kana a manyag nin kadamogan, manakaw, mamatey, ²² makilaki o mamabayi, mangakokoh, manyag nin kaganaan a kalahin kalok-an a omen ha panguhit, mangadinat a didiyag, pangaibeg, pandama ha kanayon, kalambongan, boy kamutawan. ²³ Yatin kaganaan a kalok-an, ket ampangibat ya ha puho

nin tao. Hilayati ye ampakapadinat kana.”

*Hiyay Pamteg nin Babayin Aliwan Judio
(Mateo 15:21-28)*

²⁴ Pangayadi, inumalih yay Apo Jesus. Ket nakew ya ha lulugal a mahaley ha banwan Tiro. Ket nakidagoh ya ihtew. Ahe na dayi labay a matandaan lan tatao a anti ya ihtew, noba natandaan lan teed tatao. ²⁵⁻²⁶ Main maghan babayi a main anak a babayin hinelpa nin maloke a ihpidito. Yatin babayi, ket Griego ya a taga Sirofenicia. Ha nabalitaan na yan nilumateng ye Apo Jesus ihtew, tampol yan nakew kana. Ket nanalimukod yan nakii-ingalo a paalihen na dayi ye maloke a ihpidito kanan anak na.

²⁷ Noba hinabi nan Apo Jesus kana makauli ha kahabiyang, “Katapulan a muna hila po pakanen ye aanak, ta aliwan huhto a kowen ye pamangan lan aanak haka ipakan ha aaho.”

²⁸ Hinabi na met babayi kanan Apo Jesus, “Awo, peteg yain, Apo. Noba hilay aaho a anti ha hilong nin lamihaan, angkanen la met ye mumom angkaampag a ibat ha angkanen lan aanak.”

²⁹ Hinabi nan Apo Jesus kana, “Uli ha wanabay a pakibat mo, malyadi kaynan muli, ta hiyay maloke a ihpidito, inalihan na yaynay anak mo.”

³⁰ Ket nuli yay babayi boy natalngan na yaynay anak na a mayaman anan ampida, ta inalihan na yaynan maloke a ihpidito.

*Hiyay Pamaitaah nan Apo Jesus ha Lakin
Teek boy Angang*

³¹ Pangayadi yatew, inumalih yay Apo Jesus ha banwan Tiro. Ket nagdān ya ha banwan Sidon boy ha lulugal a Decapolis angga ha inumabot ya ha dagatdagatan nin Galilea.

³² Ha anti yaynay Apo Jesus ihtew, main nangaanon tatao ye nangilakew kana nin laki teek boy angang ya. Impakiiingalo la kana a kimpaan naya ta-omen yan mitaah.

³³ Intaang na yan makandin Apo Jesus ye laki kanlan tatao. Pangayadi, impuhek nay tatamudo na ha mitaligmang a talinga nan laki haka na nilod-an ye maghay gamet na haka na in-aploh ha dila nan laki. ³⁴ Ket tinumangal yay Apo Jesus ha langit, inumingah ya haka na hinabi, “Effata!” Hiyay labay habiyen, “Maglukat ka!” ³⁵ Ket tampol yaynan makange boy ampakahabet ye laki.

³⁶ Imbilin nan Apo Jesus kanlan tatao a ahe la yan man-ibalita ha agya ayaman ye nakit la. Noba agya binilinan na hila, ket lalo layna ingat imbabalita. ³⁷ Tubat ye pagtakaan tataon nakange nin yatin balita boy anhabiyen la, “Koynan kanged ye dinyag na! Ampakange yaynay teek boy ampakahabet yaynay angang!”

8

Hiyay Pamakan nan Apo Jesus nin Apat a Libo katao
(Mateo 15:32-39)

¹ Pangalabah nin anoy mangaamot, main ana man malabong a tatao ye nakitipon kanan

Apo Jesus. Ha homain hilaynan makan, pina-haley na hilay mānubong na boy hinabi na kanla, ² “Angkalunoh akon tubat kanlan hilatin tatao, ta tatloynan mangaamot a kalamo tawo hila, ket haanin, homain hilaynan makan. ³ No paulien ko hilan mabitol, maka mawe hila ha dān, ta hilay kanayon kanla, ket mataang met awod ye ulien la.”

⁴ Hinabi lan mānubong na kana, “Apo, way-ihtew kitawo nayi mangwa nin pamangan ihti ha wangwang a mignap kanla?”

⁵ Tinepet na hilan Apo Jesus, “Anoy tinapay ye anti kanyo?”

“Pito,” wanla.

⁶ Haanin, hiyay Apo Jesus, pinaikno na hilay tatao ha luta. Ha nakaikno hilayna, kingwa nay pitoy tinapay haka naya pinahalamatan kanan Apo Dioh. Pangayadi, binih-ilbih-il naya haka na in-ibyay kanlan mānubong na ta-omen la ipatped kanlan tatao. ⁷ Main hila met nangaanon mangakandin malanghit. Pinahalamatan naya kanan Apo Dioh. Pangayadi, hinabi na kanlan mānubong na a ipatped la kanlan tatao. ⁸ Nangan hilay tatao boy nangabhoy. Pangayadi lan nangan, hilay mānubong na, tinipon lay tela lan tatao. Ket nakapno hila po nin pitoy belyag. ⁹ Hiyay bilang nin tataon nangan, mangaapat a libo. Haanin, pinauli na hilaynan Apo Jesus ye tatao. ¹⁰ Pangayadi, tampol yan nilumugan ha bangka lamo na hilay mānubong na. Ket nakew hilayna ha lugal a Dalmanuta.

*Hiyay Pamakikwa lan Pappariseo boy
Sasaduseo nin Kapagtakaan
(Mateo 16:1-4)*

¹¹ Ha nangean lan Pappariseo a niabot yay-nay Apo Jesus ihtew, nakew hilan nakingat-ngat kana. Labay la yan huboken. Kaya-bay nakikwa hilan kapagtakaan kana bilang pagkakitan a hiyabay ye intubol nan Apo Dioh. ¹² Inumingah ya boy hinabi na, “Taket ta hilatin tatao kananyatin panaon, ket ampakikwa hilan kapagtakaan bilang pagkakitan a hiko ye intubol nan Apo Dioh? Pakalengen yon manged ye habiyen ko. Homain akon ipakit kanyo a hinyaman a kapagtakaan bilang pagkakitan.”

¹³ Pangayadi, nilakwanan na hilayna. Ket nilumugan ya ha bangka lamo na hilay mānubong na. Ket nilumipay hilayna ha dagatdagatan.

*Hiyay Pamalbag lan Pariseo boy Gobilnadol
Herodes Antipas
(Mateo 16:5-12)*

¹⁴ Hilay mānubong nan Apo Jesus, naliwaan lay nagbawon nin tinapay, noba main hilan maghay tinapay a anti ha bangka la. ¹⁵ Haanin, legan anlumipay hila, hinabi nan Apo Jesus kanla, “Mag-alla kawo ha pamalbag lan Pappariseo boy Gobilnadol Herodes Antipas.”

¹⁶ Uli ha hinabi nan Apo Jesus, hinabi la ha magha boy magha, “Hinabi na yatew, ta homain kitawon bawon a tinapay.”

¹⁷ Noba tanda nan Apo Jesus ye ampaytongtongan la. Kaya-bay tinepet na hila, “Taket ta ampaytongtongan yoy ahe yo pagbawon nin tinapay? Ahe kawo po nayi ampakataloh? Koy-nan kabyang ye puho yo! ¹⁸ Main kawon mata, kali? Noba ahe kawo ampakakit. Main kawon talinga, kali? Noba ahe kawo ampakange. Naliwaan yoyna nayi ¹⁹ ye pamih-ilbih-il ko nin limay tinapay a impakan ha limay libo katao, ket nangabhoy hila? Anoy belyag ye natipon yon tela lan tatao?”

“Labinluway belyag Apo,” wanla.

²⁰ “Boy hiyay pamih-ilbih-il ko nin pitoy tinapay a impakan ha apat a libo katao, anoy belyag ye natipon yon tela lan tatao?”

“Pitoy belyag Apo!” wanla.

²¹ Hinabi nan Apo Jesus, “Ahe yo po nayi angkatalohan?”

Hiyay Pamaitaah nan Apo Jesus nin lakin Kapkap ha Bethsaida

²² Ha nilumateng hilaynan Apo Jesus boy mānubong na ha Bethsaida, main nangaanon tatao ihtew ye nangilakew kana nin maghay lakin kapkap. An-ipakiiingalo la kana a no malyadi dayi, ket kimpaan na yan paitaahen. ²³ Ket hiyay Apo Jesus, inakay na yan palakew ha ilwah nin Bethsaida ye lakin kapkap. Ket ha anti hilayna ihtew, nilawayan na ye mata nan lakin kapkap haka na kinimpaan boy tinepet naya, “Main kan angkakit?”

²⁴ Namilew yay laki ha palibot na. Ket hinabi na, “Awo, angkakit ko hilan angkumodang ye tatao, noba ba-mo hilan popoon-kayo.”

²⁵ Kinimpaan na yan uman Apo Jesus ye mata nan laki. Pangayadi, impudek nan laki ye mata na. Ket nitaah yayna boy makinang anay pamilew na. ²⁶ Bayo na yan pinauli Apo Jesus ye laki, binilinan naya, “Adi kaynan angkadān ha Bethsaida.”

Hiyay Pangipatanda nan Pedro nin tungkol kanan Apo Jesus

(Mateo 16:13-20; Lucas 9:18-21)

²⁷ Pangayadi, hiyay Apo Jesus boy mānumbong na, ket nakew hilayna ha binabadiyo a hakop nin banwan Cesarea Filipos. Legan angkumodang hila, hiyay Apo Jesus, tinepet na hilay mānumbong na, “Aya ko kano ha ihip lan tatao?”

²⁸ Nakibat hila, “Anhabiyen lan kanayon a hika ye Juan a Māmawtihmo. Hilay kanayon met, anhabiyen la a hika ye podopitan Elias. Ket hilay kanayon po, magha ka kanlan popodopita.”

²⁹ Haanin, tinepet na hila met Apo Jesus, “Hikawo nayi, aya ko?”

Nakibat yay Pedro, “Hika ye Cristo.”

³⁰ Mahehpet na hilan binilinan Apo Jesus, “Adi yoyna anhabiyen ha agya ayaman.”

Hiyay Unan Pangipatanda nan Apo Jesus nin tungkol ha Kamateyan na

(Mateo 16:21-28; Lucas 9:22-27)

³¹ Paibat kananyatew, indugi naynan Apo Jesus a ipatanda kanlan mānumbong na, a wana, “Hiko a ibat ha langit a in-Anak nin Tao ket katapulanan a magdiha nin malabong a pamaidap. Ikaahwil la kon tutoan Jujudio a mānungkolan,

mānguna a papadi boy mamaihtodo nin Bibilin. Ipapatey lako noba ha ikatlon mangamot, mabi-ay akon uman.” ³² Impalinaw na yatin kaganaan kanlan mānumbong na. Ulin yati, intaang na yan makandi Pedro ye Apo Jesus haka naya pinaghabiyen. ³³ Noba inu-
 madap yay Apo Jesus kanlan mānumbong na haka na pinaghabiyen ye Pedro, “Pakataang ka kangko, Satanas! Hiyay an-hipen mo, aliwan kalabayan nin Dioh, no aliwan ihip bengat nin tao!”

³⁴ Pangayadi, hiyay Apo Jesus, hinagyat na hilan humaley kana ye tatao boy hilay mānumbong na. Hinabi na kanla, “Ayaman a malabay manumbong kangko, ket katapulan a liwaan nay hadili nan kalabayan boy maghadya yan matey ha panumbong na kangko a ba-mo yan ampamatay nin kodoh. ³⁵ Ta ayaman a ampanghilib nin bi-ay na, ket maanam na. Noba ayaman a matey uli kangko boy ha Manged a Balita, ket mabyayan yan bi-ay a homain anggaan. ³⁶ Agya mapagkonin nin maghay tao ye kaganaan a babandi ihti ha babe-luta, no mipalakew ya met ha kapaduhan a homain anggaan ye kalelwa na, main ya nayi pakinabang kana ye babandi na? ³⁷ Main nayi malyadin pamayad ye tao ta-omen ya mabyayan nin bi-ay a homain anggaan? ³⁸ Ayaman a mangikading-ey kangko boy habi ko haanin kanlan hilatin tatao a māgkahalanan boy ahe mapatayaan kanan Apo Dioh, hiko a ibat ha langit a in-Anak nin Tao, ket ikading-ey koya met lano ha pag-udong ko a

main kapalyadiyan nan Bapa boy kalamo ko hilay aanghil nin Dioh.”

9

¹ Hinabi na po Apo Jesus kanla, “Pakalengen yon manged ye habiyen ko. Main nangaano kanyo ihti ye ahe po matey anggan makit la ye makapalyadiyan a panakop nan Apo Dioh.”

Hiyay Pagkauman nin Kadih nan Apo Jesus (Mateo 17:1-13; Lucas 9:28-36)

² Pangalabah nin anem a mangaamot, hiyay Apo Jesus, inlamo na yay Pedro, Santiago boy Juan ha matagay a mapantay a hilahilan bengat. Ket legan anti hila ihtew, nakit la a nauman ye kadih nan Apo Jesus. ³ Ket hiyay bado na, ampakapulag uli ha tubat a kaputian. Homain hinyaman ihti ha babe-luta ye makapaputi nin wanabay. ⁴ Ket nakit la yay Elias boy Moises a ampakitongtong kanan Apo Jesus. ⁵ Hinabi nan Pedro kanan Apo Jesus, “Maihtodo! Manged, ta anti kitawo ihti. Manyag kayin tatlon hongab. Hiyay magha, kammo. Hiyay ikalwa, kanan Moises. Boy hiyay ikatlo, kanan Elias.” ⁶ Nahabi nan Pedro yatew, ta ahe na tanda no hinyay habiyen na, ulita nalimo hilan tubat. ⁷ Kapipikhaan, inameyan hilan owep boy main hilan nange a bihnga ha owep a ampaghabin wanae, “Yabayti ye ampakaadoen kon Anak. Leng-en yoy habiyen na!” ⁸ Pamakange la nin bihnga, in-iwah lay pamilew la, noba homain hilaynan nakit a kanayon, no aliwan hiyay Apo Jesus anan bengat.

⁹ Ha anlumohan hilayna ha mapantay, binilinan na hilan Apo Jesus, a wana, “Adi yo anhabiyen ha agya ayaman ye nakit yo anggan hiko a ibat ha langit a in-Anak nin Tao, ket mabi-ay uman.” ¹⁰ Ket tinupad la met ye bilin na, noba naytepet-tepet hila no hinyay labay habiyen nin hinabi nan Apo Jesus a mabi-ay uman. ¹¹ Ket hilay mānubong na, tinepet la yay Apo Jesus, “Taket ta anhabiyen lan mamaihtodo nin Bibilin a hiyay Elias a podopita hatew, ket katapulan a muna yan lumateng kanan Cristo?”

¹²⁻¹³ Nakibat yay Apo Jesus, “Peteg a muna ya po lumateng ye Elias* ta-omen na italadan ye kaganaan. Noba anhabiyen ko kanyo a nilumateng yayna. Ket dinyag lay labay lan diyagen kana a omen ha nakahulat tungkol kana. Noba nakahulat met a hiko a ibat ha langit a in-Anak nin Tao, ket magdiha nin tubat a pamaidap boy umih-umihen lako.”

Hiyay Pamaitaah nan Apo Jesus nin Anak a Lakin Hinelpa nin Maloke a Ihpido
(Mateo 17:14-21; Lucas 9:37-43)

¹⁴ Ha nag-udong hilayna kanlan kanayon po a mānubong, nakit lay malabong a tataon naytipon ihtew kanla. Anti hila met ihtew ye mamaihtodo nin Bibilin a ampakingatngat kanla. ¹⁵ Ha nakit la yan tatao ye Apo Jesus, nagtaka hilan tubat. Ket nayew hilan nanagana kana. Ket in-idlaw laya. ¹⁶ Haanin,

* **9:12-13** Hiyay labay habiyen nin Elias ihti ket Juan a Māmawtihmo (Mateo 17:13).

hiyay Apo Jesus, tinepet na hilay mānubong na, “Hinyay ampayngatngatan yo?”

¹⁷ Nakibat yay maghan laki kanlan kalabongan nin tatao, “Maihtodo, inlakew koya kam-moy anak kon laki, ta hinelpa yan maloke a ihpidito. Ket ahe yayna makahabi. ¹⁸ No an-higiyan yan maloke a ihpidito, ket ampipuang ya boy ampagbola-bola ye bebey na, ampang-inaet ya boy ampamaktong. Impakihabi ko kanlan mānubong mo a paalihen lay maloke a ihpidito kana, noba ahe la yan mapaalih.”

¹⁹ Hinabi nan Apo Jesus kanla, “Hikawon tatao haanin a panaon a homain pamteg kanan Apo Dioh, anggan makano katawo po lagin pag-anohan? Ilakew yoya kangko ye anak!”

²⁰ Ket inhaley la yan peteg kanan Apo Jesus. Noba ha nakit na yan maloke a ihpidito ye Apo Jesus, tampol na yan pinakolimpatang ye anak. Ket napuang ya ha luta, pinatulintulin naya boy pinabola-bola nay bebey na.

²¹ Tinepet na yan Apo Jesus ye bapa nan anak, “Nakano ya po nandugi yain?”

Nakibat yay bapa na, “Impaibat po ha makandi ya. ²² Maheheg na yan ipuang nin maloke a ihpidito ha apoy o ha lanom ta-omen naya pateyen. Kaya-bay Apo, no main kan madyag, pangiingalo mo, haglapan mo kayi dayi.”

²³ Hinabi nan Apo Jesus kana, “Taket ta hinabi mon no main akon madyag? Mapalyadi ye kaganaan ha taon ampamteg kangko.”

24 Haanin, hiyay bapa, tampol na yan impakakhaw a hinabi, "Ampamteg ako Apo, noba kulang po! Pahanan mo dayi!"

25 Ha nakit nan Apo Jesus a anlumabong hilaynay tatao, pinaghabiyen na yay maloke a ihpidito, "Hikan ihpidito a ampamateek boy ampamaangang kana, ambilinan kata. Umalih ka kana, ket ahe kaynan bega mag-udong kana."

26 Kinumolih yay maloke a ihpidito, pinapig-pig na yay anak, ket inumalih yayna kana. Ket ba-mo yaynan natey ye anak. Kaya-bay hinabi lan tatao, "He, natey yayna!" 27 Noba hiyay Apo Jesus, ginemgeman nay gamet nan anak, hinaglapan na yan mideng. Ket nideng yay anak.

28 Pangayadi yatew, ha nakaloob hilaynan Apo Jesus ha baey boy hilahilaynan bengat, tinepet la yan mānubong na, "Taket ta ahe miya napaalih ye maloke a ihpidito kanan anak?"

29 Nakibat yay Apo Jesus, "Hiyay wanabay a kalahin ihpidito, ket mapaalih yan bengat makauli ha pamakigwang."

*Hiyay Ikalwan Pangipatanda nan Apo Jesus
nin tungkol ha Kamateyan na
(Mateo 17:22-23; Lucas 9:43-45)*

30 Haanin, inumalih hilayna ihtew. Ket ha pangumalih la, nagdān hila ha plobinhiyan Galilea. Hiyay Apo Jesus, ahe na labay a matandaan lan tatao a anti ya ihtew, 31 ulita

ampangiadal ya kanlan mānumbong na. Hinabi na kanla, “Hiko a ibat ha langit a in-Anak nin Tao, ket maigawang lano kanlan mānungkolan. Pateyen lako, noba mabi-ay akon uman ha ikatlon mangaamot.” ³² Ahe la natalohan ye hinabi na, noba angkalimo hilan manepet kana.

Hiyay Pinakamatagay ha Panakopan nan Apo Dioh

(Mateo 18:1-5; Lucas 9:46-48)

³³ Haanin, nilumateng hila ha banwan Capernaum. Ha anti hilayna ha loob nin baey, nanepet yay Apo Jesus kanlan mānumbong na, “Hinyay ampayngatngatan yo nangon ha anti kitawo po ha dān?” ³⁴ Noba nilong-em hila, ta hiyay pinayngatngatan la, ket no ayay pinakamatagay kanla.

³⁵ Haanin, nikno yay Apo Jesus haka na hila hinagyat a humaley kana ye mānumbong na. Hinabi na kanla, “Ayaman a malabay mag-ilyadin mānguna, katapulan a mag-ilyadi yan pinakamaaypa boy ipoh ya nin kaganaan.”

³⁶ Haanin, hiyay Apo Jesus, nanagyat yan maghay makandin anak. Ket pinaideng naya ha adapan la. Pangayadi, binibi naya boy hinabi na kanla, ³⁷ “Ayaman a ampananggap nin omen kananyatin anak uli ha panumbong na kangko, ket antanggapen na koyna met. Ket ayaman a ampananggap kangko, aliwan hikon bengat ye antanggapen na, no aliwan antanggapen na yayna met ye Bapa ko a nangitubol kangko.”

*Katupig Tawo ye Ahe Angkumuntada
Kantawo
(Lucas 9:49-50)*

³⁸ Hinabi nan Juan kanan Apo Jesus, “Maih-htodo, main kayin nakit a taon ampamaalih nin mangaloke a ihpidito ha ngalan mo. Binawalan miya, ta ahe tawo yan kalamo.”

³⁹ Noba hinabi nan Apo Jesus, “Adi yoya ambawalan, ta hiyay taon ampanyag nin kapagtakaan ha ngalan ko, ahe ya maghabin maloke laban kangko. ⁴⁰ Ta ayaman a ahe angkumuntada kantawo, ket katupig tawo ya. ⁴¹ Pakaleng-en yon manged ye habiyen ko. Ayaman a mamayay kanyon agya maghay bahon lanom bengat ulita mānumbong katawo, ket homain hapo a makatanggap yan plimyo a ibat kanan Apo Dih.”

*Hiyay Pagkahalananan
(Mateo 18:6-9; Lucas 17:1-2)*

⁴² “Noba ayaman a manyag nin pagkahalananan lan hilatin aanak a ampamteg kangko, ket mamanged po a bitinan yan mayadet a dapah ye leey na haka ya iampag ha dagat. ⁴³ No hiyay gamet mo ye pagkahalananan mo, putohen mo yayna. Mamanged po a mamaghay gamet mo, noba mabyayan kan bi-ay a homain anggaan dinan luwa, noba mipalakew ka met ha impilno a ahe angkalep ye apoy. ⁴⁴ [Ket ihtew, hilay oowel a ampanagna nin laman la, ahe angkatey boy ahe met angkalep ye apoy.]”

45 “No hiyay bitih mo ye pagkahalananan mo, putohen mo yayna. Mamanged po a mamaghay bitih mo, noba mabyayan kan bi-ay a homain anggaan dinan luwa, noba mipalakew ka met ha impilno. 46 [Ket ihtew, hilay oowel a ampangna kanla, ahe hila angkatey boy hiyay apoy ihtew, ket ahe ya angkalep.]”

47 “Ket no hiyay mata mo ye hangkan nin pagkahalananan mo, luowen moyna. Mamanged po a mamaghay mata mo a maibilang kanlan anhakopen nan Apo Dioh dinan luwa, noba mipalakew ka met ha impilno. 48 Ket ihtew hilay oowel a ampangna kanla, ahe hila angkatey boy hiyay apoy ihtew, ket ahe ya angkalep. 49 Ta kaganaan a ampamteg, ket magdiha nin kaidapan a omen ha hagpa a kena a ahinan bayo ya ipadan ha apoy.”†

50 “Manged ye ahin. Noba no maalih anay apgad na, ahe yayna maiudong. Mag-ilyadi kawo dayin mahilbi ha magha boy magha a omen ha ahin a mahilbi ha kena. Ha wanabay, magkamain kawon paykahundo ha balang magha.”

10

*Hiyay Adal nan Apo Jesus tungkol ha Payn-
gihyay nin Miahawa
(Mateo 19:1-12; Lucas 16:18)*

† **9:49** Main luway malyadin labay habiyen nin ahinan. Hiyay una, “linihan nin apoy.” Hiyay ikalwa, “paduhaan ha apoy.” Aliwan padiho ye ihip lan iskolar no hinyay labay habiyen nin yatin birsikulo.

¹ Pangayadi, inumalih yay Apo Jesus ha banwan Capernaum. Ket nakew ya ha plobinhiyan Judea. Nilumipay ya ha kabatowan nin Jordan. Legan anti ya ihtew, malabong ana man a tatao ye nakew nakitipon kana. Ket inadalan na hila a omen ha alan naynan andiyagen.

² Legan ampangiadal yay Apo Jesus, main nangaanon Papariseo ye hinumaley kana, ta huboken laya. Kaya-bay tinepet laya, “Anipaluboh nayi nin Bibilin a ihyay nin laki ye ahawa na?”

³ Tinepet na hila met Apo Jesus, “Hinyay imbilin nan Moises kanyo tungkol ha payngihyay nin miahawa?”

⁴ Nakibat hila, “Impaluboh nan Moises a malyadin manyag ye laki nin kahulatan nin payngihyay. Pangayadi, malyadi na yaynan ihyay ye ahawa na.”*

⁵ Hinabi nan Apo Jesus kanla, “Inhulat nan Moises yatew a bilin uli ha kabayanan nin ō yo. ⁶ Noba ha pamalhowa nan Apo Dioh nin babe-luta, pinalhowa nay tao a laki boy babayi.† ⁷ ‘Kaya-bay lakwanan nan laki ye bapa boy indo na ta-omen hilayna mapaylamo a miahawa. ⁸ Ket mag-ilyadi hilaynan mamaghan laman. Ha wanabay, aliwa hilaynan luwa, no aliwan mamagha.’‡ ⁹ Kaya-bay hiyay pinaylamo nan Apo Dioh, ket aliwan hukat payngihyayen nin tao.”

¹⁰ Ha anti hilayna ha baey, hilay mānubong na, tinepet la yayna man ye Apo Jesus tungkol

* **10:4** Deuteronomio 24:1. † **10:6** Genesis 1:27. ‡ **10:8** Genesis 2:24.

ha payngihyay nin miahawa. ¹¹ Hinabi na kanla, “Ayaman a lakin mangihyay nin ahawa na ket mangahawa yan lumbo, magkahalanan yan pamabayi boy magkahalanan ya kanan unan ahawa na. ¹² Wanabay met ateed ye babayi. No makihyay ya kanan ahawa na ket makiahawa yan kanayon a laki, ampakilaki yayna.”

*Hiyay Panginged nan Apo Jesus nin Aanak
(Mateo 19:13-15; Lucas 18:15-17)*

¹³ Ha maghay mangaamot, main ano kataon nangilakew nin mangakandin aanak la kanan Apo Jesus ta-omen la awoken kana a ipalonto na ye gamet na kanlan aanak boy inged. Noba pinaghabiyen la hilan mānubong na. ¹⁴ Ha nakit nan Apo Jesus ye angkalyadi, napoot ya kanlan mānubong na, a wana, “Paolayan yo hilay mangakandin aanak a humaley kangko. Adi yo hila anhaaden, ta hilay tataon main pangugali a omen kanlan hilatin aanak ye maibilang kanlan anhakopen nan Apo Dioh. ¹⁵ Pakaleng-en yon manged ye habiyen ko. Ayaman a ahe ampahakop kanan Apo Dioh a omen ha pagpahakop nin makandin anak, ahe ya bega maibilang kanlan anhakopen nan Apo Dioh.” ¹⁶ Pangayadi, inapnon na hilay aanak boy impalonto nay gamet na ha ō nin balang magha kanla. Ket in-inged na hila.

*Hiyay Mabatnang a Laki
(Mateo 19:16-30; Lucas 18:18-30)*

¹⁷ Ha an-umalih yaynay Apo Jesus, main maghan laki ye nayew a nakew nanalimukod

ha adapan na. Ket tinepet naya, “Manged a Maihtodo, hinyay hukat kon diyagen ta-omen ako mabyayan nin bi-ay a homain anggaan?”

¹⁸ Nakibat yay Apo Jesus kana, “Taket ta anhabtan mo kon manged? Hiyay Apo Diah bengat ye manged, homain anan kanayon.

¹⁹ Haanin, hiyay tungkol ha tepet mo, tanda moy Bibilin nan Apo Diah, ‘Adi ka mamatey nin tao. Adi ka makilaki o mamabayi. Adi ka manakaw. Adi ka manihtigoh nin katagowan. Adi ka manguhit. Bihaen moy bapa boy indo mo.’”[§]

²⁰ Nakibat yay laki, “Maihtodo, kaganaan hilain, anhumbongen koyna paibat po ha anak ako.” ²¹ Maado na yan binilew Apo Jesus. Ket hinabi na kana, “Magha po ye hukat mon diyagen. Muli ka, ta ilako moy kaganaan a babandi mo. Ket hiyay mapaglakoan mo, ibyay mo kanlan mangaidap. Ha wanabay, magkamain kan kabatnangan ha langit. Pangayadi, mag-udong ka ihti, ket manumbong kayna kangko.” ²² Pamakange nan laki ye hinabi nan Apo Jesus, nilumele ye lupa na. Ket malele yan inumalih, ta mabatnang yan tubat.

²³ Haanin, hiyay Apo Jesus, iniwah na hilay tatao haka na hinabi kanlan manumbong na, “Koynan kaidap maibilang ye mabatnang kanlan anhakopen nan Apo Diah.”

²⁴ Nagtaka hilay manumbong na ha hinabi na. Noba naghabi yayna man Apo Jesus, “Inong ko, koynan kaidap ye maibilang kanlan anhakopen nan Apo Diah! ²⁵ Matataloh ya po

§ **10:19** Genesis 20:12-16; Deuteronomio 5:16-20.

a humlep ye maghay kamelyo ha lubot nin kadayem dinan ha maibilang ye taon mabatnang kanlan anhakopen nan Apo Dioh.”

²⁶ Lalalo hilayna man nagtaka ye mānumbong na. Kaya-bay nanepet hila, “No wanabay awod Apo, aya hilaynay miligtah?”

²⁷ Binilew na hilan Apo Jesus boy hinabi na, “Ahe na mapalyadi nin tao, noba mapalyadi na yan Apo Dioh, ulita mapalyadi nay kaganaan.”

²⁸ Haanin, hinabi nan Pedro kanan Apo Jesus, “Hikayi nayi, Apo? Ket nilakwanan mi ye kaganaan ta-omen kayi manumbong kammo.”

²⁹ Nakibat yay Apo Jesus, “Pakaleng-en yon manged ye habiyen ko. Ayaman a nanlakwan nin baey na o kakatongno na o tutoa na o aanak na o luta na uli kangko boy ha pangipatanda na nin Manged a Balita, ³⁰ ket makatanggap ya haanin met ateed a panaon nin magatoh a ukdo ha nilakwanan na a babaey, kakatongno, iindo, aanak boy luta, kalakhip ye pangipaloke. Ket ha lumateng a panaon, mabyayan ya po nin bi-ay a homain anggaan. ³¹ Noba malabong a angkauna haanin ye mipahuyot lano boy malabong met a angkahuyot haanin ye miuna lano.”

Hiyay Ikatlon Pangipatanda nan Apo Jesus nin tungkol ha Kamateyan na

(Mateo 20:17-19; Lucas 18:31-34)

³² Ha palakew hilayna ha banwan Jerusalem a angkauna yay Apo Jesus kanla, ampagtaka hilay mānumbong na boy angkalimo hilay kanayon a anhumumbong kanla. Haanin, hiyay Apo Jesus, in-ilbo na hilay labinluwan

mānubong na. Ket hinabi nayna man kanla ye malyadi kana. ³³ Hinabi na, “Leng-en yo yatin habiyen ko! Makew kitawo haanin ha Jerusalem. Ket hiko a ibat ha langit a in-Anak nin Tao, maigawang kanlan mānguna a papadi boy mamaihtodo nin Bibilin. Uhgaan la kon matey. Pangayadi, igawang lako kanlan aliwan Judio. ³⁴ Umih-umihen lako, luda-ludaan, hibladen boy pateyen. Noba ha ikatlon mangaamot, mabi-ay akon uman.”

*Hiyay Awok nan Santiago boy Juan
(Mateo 20:20-28)*

³⁵ Pangayadi, hiyay Santiago boy Juan a aanak nan Zebedeo, hinumaley hila kanan Apo Jesus. Ket hinabi la kana, “Maihtodo, main kayi dayin labay awoken kammo.”

³⁶ “Hinyay awoken yo?” wanan Apo Jesus.

³⁷ Nakibat hila, “No malyadi dayi, Apo, lano ha mamoon kayna, hikayin luwan mikatongno ye mikno ha talig mo. Hiyay magha, ha dapit wanan mo. Hiyay magha met, ha dapit odi mo.”

³⁸ Noba hinabi nan Apo Jesus kanla, “Ahe yo tanda ye an-awoken yo. Mababa yo nayi a ikpe ye pamaidap a dihaen ko?*” Boy nakahadya kawoyna lagi a magdiha nin kamateyan a omen ha dihaen ko?”†

³⁹ “Awo Apo, mababa mi!”

* **10:38** *Mababa yo nayi a ikpe ye pamaidap a dihaen ko:* ha Griego ket “Mababa yo nayin inomen ye baho a an-inomen ko?” † **10:38** *nakahadya kawoyna lagi a magdiha nin kamateyan a omen ha dihaen ko:* ha Griego ket “Pabawtihmo kawo nayi ha bawtihmo a mabawtihmowan ko?”

Hinabi nan Apo Jesus kanla, “Hiyay kaptegan, mangikpe kawon pamaidap a omen ha pangikpe ko boy magdiha kawon kamateyan a omen ha dihaen ko, ⁴⁰ noba aliwan hikoy mamili no ayay mikno ha dapit wanan o odi ko, ta yabay-in a iknoan, ket kanlan tataon nangitaladanan nan Bapa ko.”

⁴¹ Ha natandaan lan mapo a mānubong na ye an-awoken lan Santiago boy Juan, napoot hila kanla. ⁴² Kaya-bay hinagyat na hilan kaganaan Apo Jesus a humaley kana. Ket hinabi na kanla, “Tanda yoynabay met a hilay aliwan Judion mānungkolan, ket an-ipilit lay labay la kanlan tataon angkahakopan la. Ket agya hinyaman a labay la, ket angkahumbong.

⁴³ Noba kanyo, aliwan wanabay. No aliwan, ayaman kanyo ye malabay mag-ilyadin matagay, katapulan a mag-ilyadi yan māghilbi yo.

⁴⁴ Ket ayaman kanyo ye malabay mag-ilyadin mānguna, katapulan a mag-ilyadi yan ipoh nin kaganaan. ⁴⁵ Ta hiko, agya ibat ako ha langit a in-Anak nin Tao, ket nakew ako ihti ha babeluta ta-omen maghilbi boy ibyay koy bi-ay ko a pambeh ha malabong a tatao. Ahe ako nakew ihti ta-omen paghilbiyan nin tatao.”

Hiyay Pamaitaah nan Apo Jesus nin Maghay Lakin Kapkap

(Mateo 20:29-34; Lucas 18:35-43)

⁴⁶ Ha ahe nabuyot, hiyay Apo Jesus boy hilay mānubong na, niabot hilayna ha banwan Jerico. Ket ha an-umalih hilayna ihtew a lamo la hilay malabong a tatao, ha danan la, main maghay kapkap a ampikno a ampagpalimoh ha

gilid nin dān. Hiyay ngalan na ket Bartimeo a anak nan Timeo. ⁴⁷ Haanin, ha nange nan Bartimeo a hiyay Jesus a taga Nazaret, ket anhumapid yayna ha eteb na, nangha ya, a wana, “Apo Jesus a Lahi nan David, ingalowan moko!”

⁴⁸ Pinaghabiyān la yan tatao, a wanla, “Pakal-em ka!”

Noba inlalo nayna ingat impangha, a wana, “Lahi nan David, ingalowan moko!”

⁴⁹ Pamakange nan Apo Jesus nin pangha na, tinumgen ya. Ket hinabi na, “Hagyaten yo yan makew ihti.”

Ket hinagyat la yay kapkap, a wanla, “Pakhawen moy nakem mo! Mideng ka, ta man-ipahagyat na kan Jesus!”

⁵⁰ Haanin, inwahik nay kepkep na. Ket tampol yan nideng. Ket hinumaley ya kanan Apo Jesus. ⁵¹ Tinepet na yan Apo Jesus, “Hinyay labay mo a diyagen ko kammo?”

Nakibat yay Bartimeo, “Apo, labay koy makakit.”

⁵² Hinabi nan Apo Jesus kana, “Muli kayna. Nitaah kayna uli ha pamteg mo kangko!” Ket tampol yaynan ampakakit boy nanumbong yayna kanan Apo Jesus.

11

Hiyay Mahayaghag a Panumlep nan Apo Jesus ha Jerusalem

(Mateo 21:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

¹ Haanin, ha maga hilaynan miabot ye Apo Jesus ha banwan Jerusalem, tinumgen hila ha Mapantay nin Oolibo a mahaley met ha Betfage boy Betania. Pinauna na hilay luway mānubong na, ² a wana, “Makew kawo ha dongla a badiyo. Ket pamiabot yo ihtew, main kawon makit a maghay oybon ahnon nakah-el a ahe po bega nahakayan. Loaten yoya boy tengtengen yoya ihti. ³ No main manepet kanyo, ‘Uy! Taket ta anloaten yo yay ahno?’ habiyen yo kana, ‘Matapul na yan Apo, ket tampol naya met iudong.’ ”

⁴ Kaya-bay nakew hilaynay luwa. Ket nakit la yan peteg ye oybon ahno ha gilid dān a nakah-el ha ilwangan nin baey. Ha anloaten layna, ⁵ tinepet hilan nangaanon tataon ampideng ihtew, “Uy! Taket ta anloaten yo yay oybon ahno?” ⁶ Haanin, hinabi lay impahabi nan Apo Jesus kanla. Ket pinalubohan la hilayna.

⁷ Haanin, hilay luwan mānubong, tinengteng la yay oybon ahno kanan Apo Jesus. In-apay lay kepkep la ha golot nin oybon ahno. Ket hinakayan na yayna met Apo Jesus. ⁸ Malabong a tatao ye nangiamlak nin kepkep la ha pagdanan nan Apo Jesus. Hilay kanayon met, nanlahngi hilan papalapa a mablong ha pananeman. Ket in-amlak la met ha pagdanan na. ⁹ Ket hilay tatao a anti ha unaan boy huyotan nan Apo Jesus, an-ipapangha la, a wanla, “Galangen yay Apo Dioh! Inged na yan Apo Dioh ye anlumateng ha ngalan na.* ¹⁰ Inged na yan Apo Dioh

* **11:9** Kakanta 118:26.

ye anlumateng a panakopan nan unan tutoa tawon Poon David! Galangen tawo yay Apo Dioh a anti ha langit!”

¹¹ Pamiabot nan Apo Jesus ha banwan Jerusalem, nakew ya ha mahlang nin Timplo. Binilew nay kaganaan ihtew. Ket ulita andudumeglem ana, nilumwah ya. Ket nagudong yayna ha Betania, lamo na hilay labinluwan mānubong na.

Hiyay Panuboy nan Apo Jesus nin Poonkayon Ighoh

(Mateo 21:18-19)

¹² Kabekahan, ha an-umalih hilayna ha Betania paudong ha Jerusalem, nabitlan yay Apo Jesus. ¹³ Haanin, natamulaw nay mablong a poon-kayon igoh. Hinaleyan na yan binilew no main yan dawa. Noba homain yan nakit, no aliwan kabobong bengat, ta aliwa po panaon nin panawa nin poon-kayon igoh. ¹⁴ Hinabi nan Apo Jesus ha poon-kayo, “Agya makanoman, agkayna makapanawa.” Ket hilay mānubong na, nange lay hinabi na.

Hiyay Pangimahakit nan Apo Jesus ha Timplo

(Mateo 21:12-17; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)

¹⁵ Ha nakaudong hilayna ha Jerusalem, nakew yay Apo Jesus ha mahlang nin Timplo. Ket intaboy na hilay ampaglako boy ampanaliw ihtew. Imbabalintog nay lalamihaan lan mānagilin pilak lan dadayohan boy imbabalintog nay iknoan lan māglako nin kalapati

a an-ihagpa kanan Apo Dioh. ¹⁶ Binawalan na hilaynan mangaget nin lalako la ha mahlang nin Timplo. ¹⁷ Boy inadalan na hilay tatao ihtew, a wana, “Hiyay naihulat a Habi nin Dioh, ‘Hiyay baey ko, mahabtan yan baey pamakigwangan nin kaganaan a nanahyon.’ Noba dinyag yo yan payngikbengan nin mā-nakaw!” ¹⁸ Hilay mānguna a papadi boy mamaihtodo nin Bibilin, nangean lay dinyag nan Apo Jesus. Kaya-bay paibat kananyatew, ampanghip hilaynan papadan no way-omen la yan maipapatey. Angkalimo hila kana, ulita ampagtaka hilay malabong a tatao ha pangiadal na.

¹⁹ Ha madeglem ana, hiyay Apo Jesus boy hilay mānumbong na, inumalih hilayna ha banwan Jerusalem.

Hiyay Maadal ha Nayangon Poon-kayon Igoh

(Mateo 21:20-22)

²⁰ Kabekahan ha mahanib, ha ampag-udong hilayna man ha banwan Jerusalem, nadaan la yay poon-kayon igoh. Ket nakit lan mānumbong a nayango yayna. ²¹ Haanin, naihipan nan Pedro ye hinabi nan Apo Jesus ha poon-kayon igoh. Kaya-bay hinabi na kanan Apo Jesus, “Maihtodo, bilewen mo ye poon-kayon igoh a tinuboyan mo naapon. Nayango yayna.”

²² Hinabi nan Apo Jesus kanla, “Mamteg kawo kanan Apo Dioh. ²³ Pakaleng-en yon manged ye habiyen ko. No main kawon pamteg boy adi kawo ampagluwaluwa, malyadi yon habiyen kananyatin mapantay,

'Kokayna ha dagat', ket mapalyadi ye hinabi yo. ²⁴ Kaya-bay pakaihipen yo. Hinyaman a awoken yo kanan Apo Dioh makauli ha pamakigwang, pamtegan yo a ibyay na kanyo, ket homain hapo a matanggap yo. ²⁵ No makigwang kawo, patawaden yo hila po ye nagkahalanan kanyo ta-omen na kawo met patawaden Bapa yon anti ha langit. ²⁶ [Ta no ahe kawo mamatawad, hiyay Apo Dioh a Bapa tawo ha langit, ahe na kawo met patawaden."]

Hiyay Tepet tungkol ha Katulidan nan Apo Jesus

(Mateo 21:23-27; Lucas 20:1-8)

²⁷ Ha niabot hilaynan Apo Jesus ha Jerusalem, nakew yayna man ha Timplo. Ket legan angkumodang ya ha mahlang nin Timplo, hinalayan la yan mānguna a papadi, mamaihtodo nin Bibilin boy tutoan Jujudio a mānungkolan. ²⁸ Tinepet laya, "Hinyay katulidan mon manyag nin didinyag mo naapon? Ayay namyay kammo nin katulidan?"

²⁹ Nakibat yay Apo Jesus kanla, "Tepeten katawo met. No pakibatan yoko, habiyen ko kanyo no ayay namyay kangko nin katulidan a manyag nin wanabay. ³⁰ Yati ye tepet ko kanyo, 'Ayay namyay kanan Juan nin katulidan a mamawtihmo? Hiyay Apo Dioh o tao? Hinyay mahabi yo?' "

³¹ Ket pinaytongtongan la, a wanla, "No habiyen tawo a hiyay Apo Dioh, habiyen na met kantawo, 'Taket awod ta ahe yoya pinamtegan ye Juan?' ³² Noba no habiyen tawo met a tao, kapootan la kitawon tatao!"

Angkalimo hila kanlan tatao, ta ampamtegan lan kaganaan a hiyay Juan, ket podopita na yan Apo Diah.

³³ Kaya-bay hinabi la, “Ahe mi tanda!”

Hinabi na met Apo Jesus kanla, “No wanabay awod, ahe ko met habiyen kanyo no ayay namyay kangko nin katulidan a manyag nin andyagen ko.”

12

Hiyay Pangilalayi tungkol kanlan Mangaloke a Māmakitalon
(Mateo 21:33-46; Lucas 20:9-19)

¹ Pangayadi yatew, impahulong nan Apo Jesus ye paghabi na kanlan tatao makauli ha pangilalayi, a wana, “Main maghay laki a nananem nin ubah ha pananaman na. Pinaaladan naya boy namadyag yan pamihanakan ubah. Namadyag ya po nin matagay a baag a kunaan nin māgbantay. Pangayadi, pinaabangan nay ubahan na kanlan māmakitalon. Ket nakew yayna ha mataang a lugal. ² Ha panaon anan pamupol nin ubah, nangitubol yan maghay ipoh na a mangwa nin dakay na kanlan māmakitalon. ³ Noba dinakep la yan māmakitalon ye intubol na, binogbog laya haka la yan pinaalih a homain kaget. ⁴ Ket nangitubol yayna man nin kanayon a ipoh na ye nagkonin nin ubahan, noba binadog lay ō na haka laya pinapading-eyan. ⁵ Nangitubol yayna man nin kanayon a ipoh na, noba pinatey laya. Malabong hila po ye intubol na,

noba binogbog la hilay kanayon. Ket hilay kanayon met, pinatey la hila.”

⁶ “Haanin, mamagha yaynan bengat ye malyadi nan itubol, hiyay ampakaadoen na a anak. Ket intubol naya, ta an-hipen na a bihaen lay anak na.

⁷ “Noba ha natamulaw la yan māmakitalon ye anak na a andumaho, hinabi la, ‘Anti yaynay manawid! Pateyen tawo ya ta-omen tawo mapagkonin ye tawiden na.’ ⁸ Kaya-bay hiyay dinyag la kana, dinakep la yan ingguloy a pinatey ha ilwah nin ubahan.”

⁹ Haanin, nanepet yay Apo Jesus, “Hinya lagi ye diyagen nan nagkonin nin ubahan? Homain hapo a lakwen na hilan pateyen. Pangayadi, ipaupa nayna ha kanayon ye ubahan na. ¹⁰ Ahe yo po nayi nabaha ye naihulat a Habi nin Dioh a wanae,

‘Hiyay dapah a ingkahwil lan māmaideng nin baey,
hiyabay ye ginawi a pundahyon nin baey.

¹¹ Diyag nin Dioh yati, ket koynan kapag-takaan kantawo!’ ”*

¹² Natalohan lan māngunan Jujudio a hilabay ye andektan nin pangilalayi nan Apo Jesus. Kaya-bay labay la yayna dayin dakpen. Noba angkalimo hila kanlan tatao. Kaya-bay pinao-layan la yayna. Ket inumalih hilayna.

*Hiyay Tepet tungkol ha Pamayad nin Bowih
(Mateo 22:15-22; Lucas 20:20-26)*

¹³ Ha ahe nabuyot, hilay māngunan Jujudio, nangitubol hilan nangaanon Papariseo

* **12:11** Kakanta 118:22-23.

boy tatao nan Gobilnadol Herodes Antipas a makew manepet kanan Apo Jesus, ta labay la yan kaloten ha hahabi na. ¹⁴ Hinumaley hila kanan Apo Jesus. Ket hinabi la, “Maihtodo, tanda mi a pawa peteg ye anhabiyen mo boy homain kan antupigan a tao, ta padipadiho ye pamilew mo ha kaganaan. Boy hiyay kaptegan tungkol ha kalabayan nan Apo Diah ye an-iadal mo kanlan tatao. Haanin, main kayin tepet kammo. Ha ihip mo, huhto laweh a mamayad kitawon bowih ha Emperador nin Roma o ahe?” ¹⁵ Noba tanda nan Apo Jesus a ampagkonwadi hila bengat. Kaya-bay hinabi na kanla, “Taket ta labay yo kon kaloten? Gawangan yoko man nin palatan Roma, ta bilewen ko man!”

¹⁶ Ket ginawangan la yan palata. Haanin, hiyay Apo Jesus, impakit nay palata boy tinepet na hila, “Ayay naglupa boy nagngalan ye nakadokit ihti?”

“Hiyay Emperador Cesar,” wanla.

¹⁷ Hinabi nan Apo Jesus kanla, “Hiyay kanan Emperador Cesar, ibyay yo. Ket hiyay kanan Apo Diah, ibyay yo met.” Ket nagtaka hila kanan Apo Jesus.

*Hiyay Tepet tungkol ha Pagkabi-ay Uman
(Mateo 22:23-33; Lucas 20:27-40)*

¹⁸ Haanin, hilay Sasaduseo, nakew hila nanepet kanan Apo Jesus. Hilabay ye pangkat nin tatao a ahe ampamteg a mabi-ay uman ye nangamatey. Hinabi la kanan Apo Jesus, ¹⁹ “Maihtodo, hiyay anti ha Bibilin a impahulat kanan Moises, wanae ya. No matey yay

ahawan laki, ket ahe ya nagkaanak kanan ahawa na, katapulan a ikahal nin katongno nan laki ye bawo. Ket no magkaanak hila, maibilang yan anak nin katongno na a natey.”†

20 “Haanin, main pitoy lalaki a mikakatonongno. Hiyay punganay, nangahawa ya. Noba natey yan ahe nagkaanak kanan ahawa na. 21 Ket hiyay ikalwa, inahawa na yay ipag na a bawo. Noba natey ya met ateed a ahe hila nagkaanak. Wanabay met ateed ye nalyadi ha ikatlo. Natey ya met ateed a ahe nagkaanak. 22 Kaganaan hilatin mikakatonongno, napag-ahawa la yay ipag la, noba ahe hila nagkaanak kana. Ha kalinghuyotan, natey ya met ye babayi. 23 Haanin, wanae ye tepet mi kammo, ‘Ha panaon a mabi-ay uman ye nangamatey, aya lagi kanlan pitoy mikakatonongno ye ahawa nan babayi, ta napag-ahawa na hilan kaganaan?’ ”

24 Nakibat yay Apo Jesus kanla, “Aliwan huhto ye ihip yo, ta ahe yo angkatalohan ye naihulat a Habi nin Dioh boy hiyay kapalyadiyan nan Apo Dioh. 25 Ta lano ha mabi-ay hilaynan uman ye nangamatey, ket ahe hilaynan mangahawa. Mag-ilyadi hilaynan omen kanlan aanghil ha langit a ahe ampangahawa. 26 Ket hiyay tungkol met ha pagkabi-ay uman nin nangamatey, ahe yo nayi nabaha ye impahulat kanan Moises? Ha anti yay Moises ha haley nin mahipok a poon-kayon andumlag, hinabi nan Apo Dioh kana, ‘Hikoy Dioh nan

† 12:19 Deuteronomio 25:5.

Abraham, Dioh nan Isaac boy Dioh nan Jacob.'‡
 27 Hiyay labay habiyen, angkabi-ay hila po. Ta hiyay Apo Dioh, ket Dioh nin angkabi-ay, aliwan nangamatey. Kaya-bay nagkamali kawo."

Hiyay Pinakamaalaga a Bilin

(Mateo 22:34-40; Lucas 10:25-28)

28 Haanin, main maghay maihtodo nin Bibilin a anti ihtew. Ket nange nay payngangatngat la. Nange na met a manged ye pakibat nan Apo Jesus kanlan Saduseo. Kaya-bay nanepet ya met, "Hinyay pinakamaalaga kanlan kaganaan a bibilin nan Apo Dioh?"

29 Nakibat yay Apo Jesus, "Hiyay pinakamaalaga a bilin nin Dioh, ket wanae ya, 'Leng-en yon lahin Israel. Hiyay Apo tawon Dioh, mamagha ya boy homain anan kanayon.

30 Kaya-bay adoen mo yay Apo mon Dioh nin luboh ha puho mo, luboh ha kalelwa mo, luboh ha hip mo boy ha kaganaan a kakhawan mo.'§ 31 Hiyay ikalwa, wanae ya, 'Adoen moy kapadiho mon tao nin omen ha pangado mo nin hadili mo.'* Homain anan kanayon a bilin ye maaalaga po kanlan hilatin luwa."

32 Hinabi nan maihtodo nin Bibilin kanan Apo Jesus, "Huhto ye hinabi mo, Maihtodo, a mamaghan bengat ye Apo Dioh boy homain anan kanayon, no aliwan hiyabay bengat.

33 Boy katapulan yan adoen nin luboh ha puho, luboh ha hip, boy ha kaganaan a kakhawan. Boy hiyay kapadiho tawon tao met, katapulan

‡ 12:26 Exodo 3:6.

§ 12:30 Deuteronomio 6:4-5.

* 12:31 Levitico 19:18.

tawo yan ado en nin omen ha pangado tawo nin hadili tawo. Igit hilan maalaga hilatin luwan bibilin dinan ha kaganaan a hagma a iulam boy hilay kanayon po a hahagpa.”

³⁴ Pamakange nan Apo Jesus a huhto ye pakibat na, hinabi na kana, “Madanon kaynan maibilang kanlan anhakopen nan Apo Dioh!” Ket paibat ana kananyatew, homain anan bega nagngaya a manepet kana.

*Hiyay Tepet tungkol kanan Cristo
(Mateo 22:41-46; Lucas 20:41-44)*

³⁵ Minghan, legan ampangiadal yay Apo Jesus ha mahlang nin Timplo, tinepet na hilay tatao, “Taket ta anhabiyen lan mamaihtodo nin Bibilin a hiyay Cristo, ket lahi na yan Poon David? ³⁶ Ket hinabi na met David makauli ha haglap nin Ihpediton Dioh ye tungkol kanan Cristo, ‘Hinabi nan Apo Dioh kanan Apo ko, “Mikno ka ihti ha dapit wanan ko angga ha mapahuko ko hila kammo ye kaka-away mo!” ’ ”†

³⁷ Haanin, hinabi nan Apo Jesus kanlan tatao, “No hiyay Poon David ket hinabtan na yan ‘Apo’ ye Cristo, way-omen la yan mahabi nin tatao a lahi na yan bengat nin David ye Cristo?” Ket hilay malabong a tatao, naaliket hilan nanlengge kanan Apo Jesus.

*Hiyay Babala nan Apo Jesus tungkol kanlan Mamaihtodo nin Bibilin
(Mateo 23:1-36; Lucas 20:45-47)*

† **12:36** Kakanta 110:1.

38 Hinabi na po Apo Jesus ha pangiadal na, “Mag-alla kawo kanlan mamaihtodo nin Bibilin. Kalalabay lay magpahyal a nakahoot nin makadang a tapih ta-omen la ihipen nin tatao a mangatoynong hilan tatao. Kalalabay la met ye maidlaw nin tataon angkadanan la 39 boy kalalabay la po ye mikno ha pamiknoan a nakataladan kanlan mangadangal a tatao ha pāytiponan lan Jujudio boy ha poniyan. 40 Ampaglanganan la hilay bawon babayi. Ampagmamangedan hila ha adapan lan malabong a tatao makauli ha makadang a pakigwang la. Kaya-bay mamabyat lano ye ipaduha nan Apo Dioh kanla.”

*Hiyay Intukoy nin Bawon Babayi
(Lucas 21:1-4)*

41 Pangayadi yatew, hiyay Apo Jesus, nikno ya ha haley nin pangitukoyan nin pilak a magawi ha Timplo. Nakit na hilay tataon ampangitukoy nin pilak. Ket malabong a mangabatnang ye nangitukoy nin malabong a pilak. 42 Haanin, main maghay maidap a bawon babayi a nangitukoy nin luway palatan tanho. 43 Haanin, hiyay Apo Jesus, hinagyat na hilan humaley kana ye mānumbong na. Ket hinabi na, “Pakaleng-en yon manged ye habiyen ko. Hiyay intukoy nan maidap a bawon babayi, ket maiigit ya dinan ha intukoy lan kaganaan a nangitukoy. 44 Ta hiyay intukoy lan kaganaan a mangabatnang, ket hiyay ahe layna minga katapulan ha bi-ay la. Noba hiyay maidap a bawon babayi, ket inlumpoh nan intukoy ye ikabi-ay na.”

13

Hiyay Pangipaltep nan Apo Jesus nin Pagkadama nin Timplo

(Mateo 24:1-2; Lucas 21:5-6)

¹ Ha an-umalih hilaynan Apo Jesus boy mānumbong na ha Timplo, hinabi nin magha kanlan mānumbong na, “Maihtodo, bilewen mo hilatin impaideng ha palibot nin Timplo! Koynan kaada hilatin babaey boy kangayadet a dadapah ye ginawi lan nanyag!”

² Hinabi nan Apo Jesus, “Angkakit yo hilain a mangayadet a babaey. Lumateng lanoy panaon a mangaagwat hilan kaganaan. Ket homain lanon bega mabantak a dadapah a naypalingping.”

Hiyay Kaidapan boy Pangipaloke a Lumateng

(Mateo 24:3-14; Lucas 21:7-19)

³ Haanin, ha ampikno hilaynan Apo Jesus ha gilid nin Mapantay nin Oolibo a nakaadap ha Timplo, hiklito la yan tinepet Pedro, Santiago, Juan, boy Andres, a wanla, ⁴ “Apo, habiyen mo man kammi no makano lumateng yain a panaon a hinabi mo boy hinyay pagkakitan no madanon anan malyadi?”

⁵ Hinabi nan Apo Jesus kanla, “Mag-alla kawo ta-omen la kawo ahe matalingo nin agya ayaman, ⁶ ta malabong hila lanoy lumateng a manggawi nin ngalan ko, a wanla, ‘Hiko ye Cristo a impangako nan Apo Dioh.’ Ket ulin yati, malabong hila lanoy tataon matalingo.

⁷ No mangan yoynay gubat ha mahaley

kanyo boy ha mataang a lulugal, adi kawo angkahindak, ta katapulan a malyadi hilatew, noba aliwa po yain ye kalampuhan nin babe-luta. ⁸ Ta maygugubat lano ye nanahyon boy wanabay met ye papanakopan. Manlayon nin mangakhaw ha nakahinadi a lulugal boy magkamain met nin bitil. Noba yatin kaganaan ket pandugi po bengat nin kaidapan a omen ha pandugi nin panlamlam nin babayin manganak.”

⁹ “Mag-alla kawo, ta dakpen la kawon ilakew kanlan mānungkolan boy hibladen la kawo ha loob nin pāytiponan lan Jujudio. Ket uli ha panumbong yo kangko, dakpen la kawon iadap kanlan gogobilnadol boy kanlan popoon. Ket yabaytew yaynay panaon yo a mangipapteg kanla nin tungkol kangko. ¹⁰ Katapulan po a maipatanda ye Manged a Balita ha kaganaan a nanahyon bayo ya maabot ye kalampuhan.”

¹¹ “No dakpen la kawon iadap ha panuh-gaan, adi yo angkahindakan no hinyay habiyen yo. Kananyatew met ateed, habiyen yoyna bengat ye an-ipahabi nin Ihpiditon Dioh kanyo, ulita aliwan hikawo ye maghabi, no aliwan hiyay Ihpiditon Dioh makauli kanyo. ¹² Kananyatew a panaon, main tataon mangiopit nin kakatongno la ta-omen pateyen. Main met tutoan mangiopit nin aanak la ta-omen pateyen. Boy main met aanak a lumaban ha tutoa la boy mangipapatey. ¹³ Uli ha panumbong yo kangko, pag-inakitan la kawon kaganaan a tatao. Noba ayaman a mikakaantin mapatayaan anggan kalampuhan, ket miligtah ya.”

Hiyay Ampakailoy a Makapadinat nin Timplo

(Mateo 24:15-28; Lucas 21:20-24)

¹⁴ Hinabi na po Apo Jesus, “Makit yoya lano ye ampakailoy a makapadinat nin Timplo a ampideng ha lugal a bawal nan pidengan. Hikawon ampamaha nin yati, katapulan a pakaihipen yo yatin manged. No malyadi yayna yati, hilay anti ha plobinhiyan Judea, katapulan laynan tumakah palakew ha mama-pantay. ¹⁵ Hiyay anti ha ilwah nin baey na, ket adi yayna lumoob a mangwan hinyaman a bagay ha baey na. ¹⁶ Ket hiyay anti ha talon, adi yayna muli a mangwan kepkep na. ¹⁷ Kananyatew a mangaamot, kakaingalo hilay mangabuktot boy hilay iindo a ampamahoho, ta maidapan hilan mayew! ¹⁸ Ipakigwang yo kanan Apo Dioh a hilatin mangalyadi, ket ahe dayin maigena ha panaon nin kaudanan. ¹⁹ Ta kananyatew a mangaamot, madihaan lan tatao ye tubat a kaidapan a ahe po nalyadi paibat ha pinalhowa nan Apo Dioh ye babe-luta angga haanin a panaon boy ahe yayna lano mauman. ²⁰ Ket no ahe na tekbean Apo Dioh yatew a panaon, homain taon mapatla a angkabi-ay. Noba uli kanlan tataon pinili na, intekbe na yatew a panaon.”

²¹ “Ket kananyatew a panaon, no main maghabi kanyo nin wanae, ‘Bilewen yo, anti ya ihti ye Cristo!’ o ‘Bilewen yo, anti ya ihtew ye Cristo!’ ket adi yoya ampamtegan. ²² Ta lumtaw hila lano ye ampagkonwadin Cristo boy ampagkonwadin popodopita. Ket mangi-

pakit hilan pagkakitan boy kapagtakaan, ta labay la hilan talingowen ye kaganaan a tatao boy no malyadi bengat, agya hilay pinili nan Apo Dioh. ²³ Kaya-bay mag-alla kawo awod! Hinabi koyna kanyo yatin kaganaan a babagay bayo ya po malyadi ta-omen kawo ahe matalingo.”

Hiyay Pag-udong nan Jesus ihti ha Babe-luta

(Mateo 24:29-31; Lucas 21:25-28)

²⁴ Hinabi na po Apo Jesus, “Pangayadi nin yatew a panaon nin tubat a kaidapan, tampol yan lumiteh ye mangaamot boy ahe yayna bega humnag ye bowan. ²⁵ Hilay bibitoen, mangaampag hila boy eyegen nan Apo Dioh ye kaganaan a babagay a anti ha lowang anggayna ha mapaywahag-wahag hilayna. ²⁶ Pangayadi, hiko a ibat ha langit a in-Anak nin Tao, ket makit la kon anti ha owep a an-umaypa a main tubat a kapalyadiyan boy kahnagan. ²⁷ Ket itubol ko hilay aanghil ko ha kaganaan a pahen nin babe-luta ta-omen la hila tiponen ye tataon pinili ko.”

Hiyay Maadal ha Poon-kayon Igoh

(Mateo 24:32-35; Lucas 21:29-33)

²⁸ Haanin, hinabi na po Apo Jesus, “Pakatalohan yon manged yatin adal tungkol ha poon-kayon igoh. No tumbek yaynay bayon bōng ha hahanga na, tanda yoyna a madanon anay kaingitan. ²⁹ Wanabay met ateed lano. No makit yoynan angkalyadina yatin anhabiyen ko, tanda yoyna a madanon akoynan lumateng

a ba-mo koynan anti ha ilwangan. ³⁰ Pakalengen yon manged ye habiyen ko. Bayo hila po matey ye kaganaan a tataon angkabi-ay kananyatin panaon, matupad ana hilatin kaganaan a hinabi ko. ³¹ Hiyay lowang boy babe-luta, ket maanam ya. Noba hilay hahabi ko, ket mikakaanti yan makanoman.”

*Hiyay Apo Dioh Bengat ye Nagtanda nin Panlumatang nan Apo Jesus
(Mateo 24:36-44)*

³² Hinabi na po Apo Jesus, “Homain kanayon a nagtanda nin mangaamot o odah nin pag-udong ko, agya po hilay aanghil ha langit o hiko man a Anak nin Dioh, no aliwan hiyay Bapa a Dioh bengat. ³³ Kaya-bay mag-alla kawo boy lanang kawon nakahadya, ta ahe yo tanda no makano kon lumateng.”

³⁴ “Hiyay pag-udong ko, ket mailalayi ya ha dinyag nin maghay taon nakew ha mataang a lugal. Noba bayo ya inumalih ha baey na, binyan na hilan obdaen ye balang ipoh na boy binilinan na yay māgbantay ha ilwangan nin baey na a katapulan yan lanang a nakahadya ha panlumatang na.”

³⁵ “Kaya-bay lanang kawon nakahadya, ta ahe yo tanda no makano yan lumateng ye nagkonin nin baey. Mapalyadin madeglem o bengay madeglem, palbangon o mahanib. ³⁶ Maka mioblak akon lumateng, ket malatngan katawon angkatuloy. ³⁷ Kaya-bay hiyay anhabiyen ko kanyo, anhabiyen ko met ha kaganaan a tatao, ‘Lanang kawo dayin nakahadya!’ ”

14

Hiyay Tangka kanan Apo Jesus

(Mateo 26:1-5; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)

¹ Haanin, luluwa tanan mangaamot, ket Pihtayna nin Pangihipan nin Pangiligtah boy Pihtan Tinapay a Homain Pamalbag. Hilay mānguna a papadi boy hilay mamaihtodo nin Bibilin, ket ampangihip hilan papadan no way-omen la yan dakpen boy ipapatey ye Apo Jesus a homain bega kanayon a makatanda. ² Hinabi la, “Noba ahe tawo igena ha pihta, ta maka magkagulo hilay tatao.”

Hiyay Pangitiih nin Pabango ha ō nan Apo Jesus

(Mateo 26:6-13; Juan 12:1-8)

³ Haanin, anti yay Apo Jesus ha badiyon Betania ha baey nan Simon a kinating hatew. Legan ampakidungo yay Apo Jesus, hinumaley ya kana ye maghay babayin ampangaget nin pabangon mablin tubat a naikonin ha maghay botin alabahtodo. Yatin pabango ket pudon nardo.* Linokatan na yan babayi ye boti haka na yan intiuh ha ō nan Apo Jesus.

⁴ Ket hilay nangaanon tatao a anti ihtew, napoot hila, a wanla, “Taket ta hinayang na yain a pabango? ⁵ Mailako ya dayi yain ha alaga nin howildo nin maghay tao ha maghay taon. Ket hiyay mapaglakoan, maibyay kanlan mangaidap.” Ket tubat ye pangapoot la kanan babayi.

* **14:3** *nardo* ket tanaman a ibat ha lumbo a nahyon.

⁶ Noba hinabi nan Apo Jesus kanla, “Taket ta ampakibalabalaan yoya? Manged ye dinyag na kangko. ⁷ Hilay mangaidap, lanang hilan anti kanyo boy hinyaman a odah a labay yo, ket malyadi yo hilan haglapan noba hiko, ahe. ⁸ Yatin babayi, dinyag nay kaganaan mababa nan diyagen kangko. Intiih nay pabango ha laman ko bilang pangitaladan ha pagkailbeng. ⁹ Pakaleng-en yon manged ye habiyen ko. Agya way-ihtew man a lugal ihti ha babeluta maipatanda ye Manged a Balita, ket maipatanda ya met ye dinyag nin yatin babayi kangko bilang panghipan kana.”

Hiyay Pangiopit nan Judas Iscariote kanan Apo Jesus

(Mateo 26:14-16; Lucas 22:3-6)

¹⁰ Haanin, hiyay Judas Iscariote a magha kanlan labinluway mānubong nan Apo Jesus, nakew ya kanlan mānguna a papadi ta-omen naya iopit ye Apo Jesus kanla. ¹¹ Ha natandaan lay tiki nan Judas Iscariote, naaliket hila. Ket impangako la kana a biyan la yan pilak. Kaya-bay impaibat ana kananyatew, ampangagad yayna nin panaon a mahaglapan na hilan mandakep kanan Apo Jesus.

Hiyay Huyot a Pandem nan Apo Jesus Kalamo lan Mānubong na

(Mateo 26:17-30; Lucas 22:7-23; Juan 13:21-30; 1 Corinto 11:23-25)

¹² Ha unan mangaamot nin Pihtan Tinapay a Homain Pamalbag, hilay Jujudio, katapulan lay manapo nin oybon tupa a kena la ha

Pihtan Pangihipan nin Pangiligtah. Kaya-bay hilay mānubong nan Apo Jesus, tinepet laya, “Way-ihtew nayi ye labay mon pangital-adanan min pandem ha Pihtan Pangihipan nin Pangiligtah?”

¹³ Haanin, hiyay Apo Jesus, nangitubol yan luway mānubong na, a wana, “Makew kawo ha banwan Jerusalem. Ket makahagana kawon maghay lakin ampangaget nin halaw a main lanom. Humbongen yoya ¹⁴ ha baey a looben na. Ket habiyen yo kanan nag-baey, ‘An-ipatepet nan Maihtodo no way-ihtew ye hilid a malyadi nan pandeman ha Pihtan Pangihipan nin Pangiligtah a kadungo na hilay mānubong na?’ ¹⁵ Ket ipakit na kanyo ye maghay maway a hilid ha tagay a main anan nakataladan a kahangkapan. Ihtewbay kawo mangitaladan nin pandeman tawo.” ¹⁶ Ket hilay luway mānubong na, inumalih hilayna. Ket ha niabot hilayna ha banwan Jerusalem, nakit lay kaganaan a omen ha hinabi nan Apo Jesus kanla. Ket intaladan lay pandeman la ha Pihtan Pangihipan nin Pangiligtah.

¹⁷ Ha madeglem ana, hiyay Apo Jesus boy hilay labinluwan mānubong na, nakew hilayna ihtew ha maway a hilid. ¹⁸ Ha ampangan hilayna, hinabi nan Apo Jesus kanla, “Pakaleng-en yon manged ye habiyen ko. Magha kanyo a kadungo kon ampangan ye mangiopot kangko.”

¹⁹ Pamakange lan mānubong na, nalele hila. Ket balang magha kanla, nanepet kana, “Hiko nayi yatew?”

²⁰ Nakibat yay Apo Jesus kanla, “Magha ya kanyon labinluwan mānubong ko, hiyay kakidlan kon ampangidede nin tinapay ha kulo. ²¹ Ta hiko a ibat ha langit a in-Anak nin Tao, ket katapulan a matey a omen ha naihulat a Habi nin Dioh. Noba kakaingalo yay taon mangiopit kangko. Mamanged po dayi a ahe yayna nianak.”

²² Legan ampangan hila, hiyay Apo Jesus, nangwa yan tinapay. Ket pinahalamatan naya kanan Apo Dioh. Pangayadi, binih-ilbih-il na haka na inggawang kanlan mānubong na, a wana, “Kowen yo yati boy kanen yo. Yati ye pinagkalaman ko.”

²³ Pangayadi, nangwa ya po nin maghay bahon alak ubah. Ket pinahalamatan naya kanan Apo Dioh. Inggawang na kanlan mānubong na. Ket ninom hilan kaganaan. ²⁴ Hinabi na kanla, “Yatin alak ye pinagkadaya ko a maibuhboh ha ikanged nin malabong a tatao. Yati ye pamapteg nin bayon kahundoan nan Apo Dioh ha tao. ²⁵ Pakaleng-en yon manged ye habiyen ko. Ahe akoyan minom nin alak ubah angga ha mangaamot a minom akon bayon alak ha panakopan nan Apo Dioh.”

²⁶ Ket nagkanta hilan panggalang kanan Apo Dioh. Pangayadi, nakew hilayna ha Mapantay nin Oolibo.

*Impatanda nan Apo Jesus ye Pangibudi nan Pedro kana
(Mateo 26:31-35; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38)*

27 Legan angkumodang hila, hinabi nan Apo Jesus kanlan mānubong na, “Hikawon kaganaan, lakwanan yoko lano, ta wanae ye naihulat a Habi nin Dioh, ‘Pateyen ko yay pahtol, ket maahwag hilay tutupa.’† 28 Noba lano ha mabi-ay akon uman, mauna ko kanyo ha plobinhiyan Galilea.”

29 Hinabi nan Pedro, “Apo, agya lakwanan la kan kaganaan, noba hiko, ahe kata lakwanan!”

30 Hinabi nan Apo Jesus kana, “Pakalengen mon manged ye habiyen ko kammo. Pedro, haanin met ateed a madeglem, bayo yan tumnoy nin mikalwa ye tandang, nikatlo mo koynan imbudi.”

31 Noba mahehpet nan hinabin Pedro, “Agya lamo mo kon matey, ahe kata bega ibudi.” Wanabay met ateed ye hinabi lan kaganaan a mānubong na.

Hiyay Pamakigwang nan Apo Jesus ha Getsemani

(Mateo 26:36-46; Lucas 22:39-46)

32 Pangayadi yatew, hiyay Apo Jesus boy mānubong na, nakew hilayna ha lugal a anhabtan Getsemani. Ha niabot hilayna ihtew, hinabi na kanlan mānubong na, “Mikno kawo ihti, ta makew akon makigwang.”

33 Inlamo na yay Pedro, Santiago boy hiyay Juan. Haanin, hiyay Apo Jesus, angkalele boy angkayoot yayna. 34 Hinabi na kanla, “Ba-mon ikamatey koynay kalelean ko. Ihti kawo po boy magpyat kawo.”

† 14:27 Zacarias 13:7.

³⁵ Tinumaang yan makandi ye Apo Jesus. Ket nilumukob yan nakigwang kanan Apo Diah a no malyadi dayi, ket ahe nayna dihaen ye pamaidap a lumateng kana. ³⁶ Ket hinabi na, “Bapa, Bapa ko! Mapalyadi moy kaganaan. Pangiingalo mo, no malyadi dayi, alihen mo yatin pamaidap a dihaen ko. Noba aliwan kalabayan ko ye mahumbong, no aliwan hiyay kalabayan mo.”

³⁷ Pangayadi, inudong na hilan Apo Jesus ye tatlon mānubong na. Ket nalatngan na hilan angkatuloy. Hinabi na kanan Simon Pedro, “Simon, angkatuloy ka nayi? Ahe mo nayi maikpe ye ahe matuloy, agya maghay odah bengat? ³⁸ Magpoyat kawo boy makigwang ta-omen kawo ahe mahambot nin tukho. Ha nakem yo, nakahadya kawon manubong, noba makapey ye laman yo.”

³⁹ Pangayadi, tinumaang yayna man ye Apo Jesus boy nakigwang ya nin omen ha unan pakigwang na. ⁴⁰ Pangayadi, inudong na hilayna man ye mānubong na. Ket nalatngan na hilayna man a angkatuloy, ta makakatuloy hilaynan tubat. Ket ha nimata hilayna, ahe la tanda ye habiyen la.

⁴¹ Ha ikatlon pag-udong na kanla, hinabi na kanla, “Angkatuloy kawo po boy ampag-painawa? Huhtoyna yain! Naabot ana ye odah a hiko a ibat ha langit a in-Anak nin Tao, ket maigawang kanlan tataon māgkahalanan. ⁴² Mimata kawo! Tawoyna! Ta anti yayna ye taon nangiopit kangko.”

*Hiyay Pandakep kanan Apo Jesus
(Mateo 26:47-56; Lucas 22:47-53; Juan
18:3-12)*

⁴³ Legan ampaghabi ya po ye Apo Jesus, hiyay Judas a magha kanlan labinluwan mānubong na, ket nilumateng yan main lamo a malabong a tataon ampangaget nin keya boy pamadog. Intubol la hilan mānguna a papadi, mamaihtodo nin Bibilin boy tutoan Jujudio a mānungkolan. ⁴⁴ Yati ye pagkakitan a hinabi nan Judas kanlan kalalamoan na no ayay dakpen la, “Hiyay umaan ko ye dakpen boy kadten yo. Pakabantayan yon manged.”

⁴⁵ Kaya-bay ha nilumateng yaynay Judas, tampol yan hinumaley kanan Apo Jesus. Ket in-idlaw naya, “Maihtodo!” Ket inumaan nay pingipingi na. ⁴⁶ Ket hilay tatao, dinakep la yay Apo Jesus. ⁴⁷ Haanin, hiyay maghay mānubong nan Apo Jesus a ampideng ha haley na, binagot nay keya na. Ket tinaya na yay ipoh nan pinakapoon a padi. Ket napunggohan yan talinga.

⁴⁸ Hinabi nan Apo Jesus kanlan tatao, “Tolihan ako nayi, ta impangaget yo kon keya boy pamadog a mandakep kangko? ⁴⁹ Minamangaamot akon ampangiadal ha mahlang nin Timplo. Ket anti kawo met ihtew. Taket ta ahe yoko dinakep ihtew? Noba katapulan malyadi yati ta-omen ya matupad ye naihulat a Habi nin Dioh.”

⁵⁰ Haanin, hilay kaganaan a mānubong na, nilakwanan la yay Apo Jesus boy tinumakah hilayna.

⁵¹ Haanin, main maghay binatilyo a anhumumbong kanan Apo Jesus a nakapatapat yan bengat nin makadang a tapih a lino. Dinepan la yan tatao, ⁵² noba nabokangan laya. Ket tinumakah yan loh-ok ta nahagep la ye patapat na.

Hiyay Pangiadap la kanan Apo Jesus ha Panuhgaan lan Jujudio

(Mateo 26:57-68; Lucas 22:54-55; 22:63-71; Juan 18:13-14; 18:19-24)

⁵³ Ket inlakew la yay Apo Jesus ha baey nin pinakapoon a padi. Ket hilay mānguna a papadi, tutoan Jujudio a mānungkolan boy hilay mamaihtodo nin Bibilin, naytipon hilan kaganaan ihtew. ⁵⁴ Hiyay Pedro, anhumumbong ya ha aliwan minga mataang. Ket ha anti yayna ha mahlang nin baey nin pinakapoon a padi, nikno yan nakiimodo kanlan māgbantay.

⁵⁵ Haanin, hilay mānguna a papadi boy hilay kaganaan a mānungkolan ha Panuhgaan lan Jujudio, nanapul hilan tihtigo a maghabin laban kanan Apo Jesus ta-omen laya maipapatey. Noba homain hilan nakit a hangkan nin pamateyan la kana. ⁵⁶ Malabong hilay tihtigo a naghabin katagowan laban kanan Apo Jesus, noba aliwan padipadiho ye hinabi la.

⁵⁷ Haanin, main nangaanon nideng a nanihtigoh nin katagowan laban kanan Apo Jesus, a wanla, ⁵⁸ "Nange mi a hinabi na, 'Agwaten ko yatin Timplo a dinyag nin tao. Ket ha loob nin tatloy mangaamot, mangipaideng akon kanayon a timplo a aliwan dinyag nin tao.' "

⁵⁹ Noba aliwa met padipadiho ye anhabiyen la.

⁶⁰ Haanin, hiyay pinakapoon a padi, nideng ya ha adapan. Ket tinepet na yay Apo Jesus, “Homain ka lawen maipakibat ha bada la laban kammo?” ⁶¹ Noba ahe ya nakibat ye Apo Jesus.

Kaya-bay hiyay pinakapoon a padi, tinepet na yayna man ye Apo Jesus, “Hika nayi ye Cristo a Anak nin Anggalangen a Dioh?”

⁶² Nakibat yay Apo Jesus, “Awo, hikobayna! Ket hiko a ibat ha langit a in-Anak nin Tao, makit yoko lano a ampikno ha dapit wanan nan Makapalyadiyan a Dioh. Boy ha pag-udong ko, makit yoko lano ha owep a an-umaypa a ibat ha langit.”

⁶³ Pamakange nan pinakapoon a padi yatew, napoot yan tubat, giniwak nay bado na, ket hinabi na, “Ahe tawoyna katapulan nin kanayon po a mamapteg! ⁶⁴ Nange yoyna a ampahalumbangan na yay Apo Dioh, ta impadiho nay hadili na kana. Hinya awod ye iuhga yo kana?” Ket hilay kaganaan, inuhgaan la yan kamateyan ye Apo Jesus.

⁶⁵ Haanin, hilay nangaano kanla, linod-an la yay Apo Jesus. Pinedengan boy tinampaling laya haka la hinabi, “Pal-eban mo man kammi no ayay nanampaling kammo!” Pangayadi, hilay māgbantay, kingwa la yay Apo Jesus haka laya binogbog.

Hiyay Pangibudi nan Pedro kanan Apo Jesus
(Mateo 26:69-75; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18; 18:25-27)

⁶⁶ Legan anti ya po ye Pedro ha mahlang nin baey nan pinakapoon a padi, magha kanlan babayi a ipoh nan pinakapoon a padi ye manhumapid ha haley nan Pedro. ⁶⁷ Ha nakit na yay Pedro a ampakiimodo, ket pinudek na yan manged haka na hinabi kana, “Kalamo naka met Jesus a taga Nazaret.”

⁶⁸ Noba hiyay Pedro, nagbudi ya, a wana, “Ahe ko tanda ye anhabiyen mo.” Pangayadi, inumalih yaynan palakew ha ilwangan. Haanin, tinumnoy ye tandang.

⁶⁹ Haanin, ha nakit na yayna man babayin ipoh ye Pedro, hinabi na kanlan tataon ampideng ihtew, “Yatin tao, ket magha ya kanlan mānubong nan Jesus.” ⁷⁰ Noba hiyay Pedro, nagbudi yayna man.

Ha ahe nabuyot, hilay tataon anti ihtew a ampideng, hinabi la kanan Pedro, “Peteg a magha ka kanlan mānubong nan Jesus, ta taga Galilea ka met.”

⁷¹ Noba hinabi nan Pedro, “Hi, ahe! Agya matey ako haanin, ahe koya katatanda yain a taon anhabiyen yo!”

⁷² Pangahabi nan Pedro yatew, kapipikhaan tinumnoy yayna man ye tandang. Ket naihipan nay hinabi nan Apo Jesus kana a wanae, “Bayo ya tumnoy nin ikalwa ye tandang, ket nikatlo mo koynan imbudi.” Ket hiyay Pedro, tubat ye panumangih na uli ha lele na.

15

Hiyay Pangilakew la kanan Apo Jesus kanan

Gobilnadol Pilato

(Mateo 27:1-2; 27:11-14; Lucas 23:1-5; Juan 18:28-38)

¹ Kabekahan, ha mahanibhanib po, naytong-tong hilay mānguna a papadi, hilay tutoan Jujudio a mānungkolan, mamaihtodo nin Bibilin boy hilay kaganaan a mānungkolan ha Panuhgaan lan Jujudio. Impabalol lay gamet nan Apo Jesus. Ket inlakew laya kanan Gobilnadol Pilato. ² Haanin, tinepet na yan Gobilnadol Pilato ye Apo Jesus, “Hika nayi ye Poon lan Jujudio?”

Nakibat yay Apo Jesus, “Hikaynay naghabi.”

³ Hilay mānguna a papadi, malabong ye an-ibada la kanan Apo Jesus. ⁴ Kaya-bay hiyay Gobilnadol Pilato, tinepet na yayna man, “Homain ka nayin maipakibat? Malabong ye bada la laban kammo.”

⁵ Noba hiyay Apo Jesus, ahe ya nakibat. Kaya-bay nagtaka yay Gobilnadol Pilato.

Hiyay Panuhga nin Kamateyan kanan Apo Jesus

(Mateo 27:15-26; Lucas 23:13-25; Juan 18:39-19:16)

⁶ Hiyay Gobilnadol Pilato, tepe Pihtan Panghipan nin Pangiligtah, ket ugali nayna ye mamalihway nin maghay pidiho a awoken lan tatao. ⁷ Haanin, magha kanlan lalakin nakapidiho ye nagngalan Barabbas. Naipidiho ya ulita nakilamo ya kanlan kinumuntada ha gobilno boy nakapatey yan tao. ⁸ Haanin, hilay tatao, nilakew la yay Gobilnadol Pilato. Ket inawok la kana a diyagen nayna man

ye nakaugalian na a pamalihway nin maghay pidiho. ⁹ Ket hiyay Gobilnadol Pilato, tinepet na hila, “Labay yo nayi a hiyay Poon yon Jujudio ye palihwayen ko?” ¹⁰ Wanabay ye tepet nan Gobilnadol Pilato, ta tanda na a inlakew la yay Apo Jesus kana uli ha ibeg la. ¹¹ Noba hilay mānguna a papadi, inggaygay la hilay malabong a tatao a hiyay Barabbas ye awoken lan mapalihway.

¹² Kaya-bay hiyay Gobilnadol Pilato, tinepet na hilayna man, “Hinya awod ye diyagen ko kanan taon anhabiyen yon Poon nin Jujudio?”

¹³ Ket impangha lan tatao, a wanla, “Ipako ya ha kodoh!”

¹⁴ “Taket? Hinyay kalok-an a dinyag na?” wanan Gobilnadol Pilato.

Noba lalo layna ingat impakakhaw ye nangha, a wanla, “Ipako ya ha kodoh!”

¹⁵ Haanin, hiyay Gobilnadol Pilato, pinalihway na yay Barabbas ta-omen na hila mapaaliket ye tatao. Ket hiyay Apo Jesus, impalatiko naya haka na inggawang kanlan huhundaloh ta-omen laya ipako ha kodoh.

Hiyay Pangilungolungo lan Huhundaloh kanan Apo Jesus

(Mateo 27:27-31; Juan 19:2-3)

¹⁶ Haanin, hilay huhundaloh, inlakew la yay Apo Jesus ha mahlang nin palahyo nan Gobilnadol. Ket tinipon la hilay kaganaan a kalalamoan lan huhundaloh. ¹⁷ Pinabadowan la yay Apo Jesus nin kadih obi a omen ha badon poon. Boy nangwa hilan kawat a madiwi. Ket dinyag la yan ba-mon kodona haka la

ingkodona kana. ¹⁸ Pangayadi, inlungolungo laya, a wanla, “Yehey! Minged ye Poon lan Jujudio!” ¹⁹ haka la yan piuman-uman a pinatok ye ō na nin tambo boy nilulud-an laya. Nanalimukod hila konwadi ha adapan na boy naggalang-galangan kana. ²⁰ Pangayadi la yan inlungolungo ye Apo Jesus, niloh-ok la ye kadih obi a imbado la kana haka la yan imbadon uman kana ye bado na. Pangayadi, inlakew laya ha ilwah nin banwa ta-omen la yayna ipako ha kodoh.

Hiyay Pangipako la kanan Apo Jesus ha Kodoh

(Mateo 27:32-44; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

²¹ Legan angkumodang hilaynan papalwah ha banwa, nahagana la yay maghay laki a ibat ha baytan, hiyay Simon a taga Cirene a bapa nan Alejandro boy Rufo. Ket impilit lan impabatay kana ye pagkodoh nan Apo Jesus.

²² Ket haanin, hiyay Apo Jesus, inlakew laya ha lugal a anhabtan Golgotha. Hiyay labay habiyen, “Lugal nin Bungo.” ²³ Ket ihtew, binyan la yan alak a main hale a mira, noba ahe na ininom Apo Jesus. ²⁴ Haanin, impako la yayna ha kodoh. Ket pinaydadakayan lay babado na makauli ha pandaw-an ta-omen la matandaan no hinyay makwa nin magha boy magha kanla.

²⁵ Ikahiyam nin mahanib hatew, ha impako la yay Apo Jesus ha kodoh. ²⁶ Ha dapit tagay nin ō na, main naipako a nakaihulatan nin bada kana a wanae, “HIYAY POON LAN

JUJUDIO.” ²⁷ Main met luway tulihan a kadlan nan Apo Jesus a impako ha timaghay kodoh. Hiyay magha, ha dapit wanan na. Ket hiyay magha, ha dapit odi na. ²⁸ [Ha wanabay, natupad ye naihulat a Habi nin Dioh a wanae, “Imbilang la yan mapanlabag nin Bibilin.”]

²⁹ Ket hilay tataon anhumapid ihtew, ampameyeng-peyeng hilan ampangilungolungo kana, a wanla, “Hi! Aliwa nayi a hinabi mo a agwaten moy Timplo, ket ipaideng mo yan uman ha loob nin tatloy mangaamot? ³⁰ Higi man awod, lumumbah ka man ihen ha kodoh, ta iligtah moy hadili mo!”

³¹ Wanabay met ye dinyag lan mānguna a papadi boy mamaihtodo nin Bibilin. An-ilungolungo laya met boy anhabiyen la ha magha boy magha, “Nangiligtah yan kanayon, noba ahe na mababa a iligtah ye hadili na. ³² Bilewen tawo man awod no makalumbah ya ha kodoh yatin Cristo a poon kanon Jujudio! No makalumbah ya, mamteg kitawoyna kana.” Ket hilay kanayon po a nakapako ha kokodoh, ket inlungolungo laya met ye Apo Jesus.

Hiyay Pagkamatey nan Apo Jesus

(Mateo 27:45-56; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30)

³³ Ha kauugtowan ana, nilumiteh yan kaganaan yatew a lugal anggayna ha alah tidih nin mahilem. ³⁴ Ha alah tidih ana nin mahilem, nangha yan makhaw ye Apo Jesus ha habin Aramaic, a wana, “Eloi, Eloi, lema

sabachthani?” Hiyay labay habiyen, “Dioh ko, Dioh ko, taket ta pinaolayan moko?”*

³⁵ Pamakange la yatew nin tatao a ampideng ihtew, hinabi la, “Leng-en yo! An-ingaten na yay podopita Elias.”

³⁶ Haanin, magha kanlan lalaki a anti ihtew ye nayew nangwa nin ihpongha haka na indede ha maahem a alak haka na inhipit ha tampoh nin palat haka na impahephep kanan Apo Jesus. Pangayadi, hinabi na, “Paolayan tawo ya, ta bilewen tawo man no lumateng yay Elias a mangilumbah kana.”

³⁷ Haanin, hiyay Apo Jesus, nangha yayna man nin makhaw. Ket naboytoan yaynan angeh.

³⁸ Haanin, hiyay makugpan tabing ha loob nin Timplo, ket nagiwak yan nagitna paibat ha tagay anggan ayya.

³⁹ Haanin, hiyay maghay kapitan nin huhundaloh a anti ihtew a nakaadap kanan Apo Jesus, ha nange nay pangha na boy nakit na no way-omen yan naboytoan angeh, hinabi na, “Petegbay a Anak yan Dioh yatin tao!”

⁴⁰ Ha aliwan minga mataang, main nangaanon babayi ye ampangimaton nin angkalyadi. Kabilang kanla ye Maria a taga Magdala, Maria a indo nan Jose boy Santiago a ali na, boy anti ya met ihtew ye Salome.

⁴¹ Hilabay ye babayin hinumumbong boy naghilbi kanan Apo Jesus ha plobinhiyan Galilea hatew. Anti hila met ihtew ye kanayon

* **15:34** Kakanta 22:1.

a babayin nakilakew kanan Apo Jesus ha banwan Jerusalem.

*Hiyay Pangilbeng kanan Apo Jesus
(Mateo 27:57-61; Lucas 23:50-56; Juan
19:38-42)*

⁴² Nangalyadi yatin kaganaan ha mangaamot nin paghadya bayo Mangaamot nin Pagpainaawa. Haanin, ha andudumeglem ana, ⁴³ hiyay Jose a taga Arimatea a maghay ambihaen a matoan mānungkolan ha Panuhgaan lan Jujudio boy magha kanlan tataon ampan-gagad nin panakop nan Apo Dioh, makhaw ye nakem na a nakew kanan Gobilnadol Pilato. Ket inawok na a hiyayna ye mangilbeng nin bangkay nan Apo Jesus. ⁴⁴ Ha nange nan Gobilnadol Pilato a natey yaynay Apo Jesus, nagtaka ya. Haanin, impadakit na yay kapitan lan huhundaloh. Ket tinepet na kana no peteg a natey yaynay Apo Jesus. ⁴⁵ Ha natandaan nan Gobilnadol Pilato kanan kapitan a natey yaynay Apo Jesus, pinalubohan na yaynay Jose a kowen na yaynay bangkay nan Apo Jesus. ⁴⁶ Haanin, hiyay Jose, nanaliw yan tapih a lino. Pangayadi, nilakew na yaynan inlumbah ye bangkay nan Apo Jesus ha kodoh. Ket pinutot na yan tapih a lino haka naya inihlep ha inyukib a pangilbengan. Pangayadi, intulin naynan inleneb ye mayadet a dapah ha ilwangan nin pangilbengan. ⁴⁷ Hiyay Maria a taga Magdala boy hiyay Maria a indo nan Jose, nakit la ye nangilbengan nin bangkay nan Apo Jesus.

16

*Hiyay Pagkabi-ay nan Uman Apo Jesus
(Mateo 28:1-8; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-*

10)

¹ Ha madeglem ana pangalabah nin Mangaamot nin Pagpainawa, hiyay Maria a taga Magdala, Salome boy Maria a indo nan Santiago, ket nakew hilan nanaliw nin pabango a itiih la ha bangkay nan Apo Jesus. ² Ket ha Domingo, ha anhumila anay mangaamot, nakew hila ha nangilbengan kana. ³ Ket legan angkumodang hila, ampaytepet hila, a wanla, “Aya lagi ye mangitulin ha mayadet a dapah a pinanleneb ha ilwangan nin nangilbengan?”

⁴ Noba ha angkatamulaw la yaynay nangilbengan, nakit la a naitulin yaynay mayadet a dapah a pinanleneb. ⁵ Ket ha hinumlep hila ha nangilbengan, nalimowan hila, ta main lakin nakabadon maputi a ampikno ha dapit wanan la.

⁶ Noba hinabi nan laki kanla, “Adi kawo angkalimo. Tanda ko a antapulen yo yay Jesus a taga Nazaret a impako ha kodoh! Ahe yayna ihti. Nabi-ay yaynan uman! Bilewen yoy nangikunaan nin bangkay na. ⁷ Kokawoyna kanlan mānumbong na boy Pedro, ta habiyen yo kanla a muna yaynay Apo Jesus ha Galilea. Ihtewbay yo yayna makit a omen ha hinabi na kanyo hatew.”

⁸ Haanin, ampamigpig boy ampagtaka hilan nayew a inumalih ihtew ha nangilbengan. Ket uli ha tubat a limo la, homain hilan bega nangihabiyen nin nalyadi.

Napakit yay Apo Jesus kanan Maria a taga Magdala

(Mateo 28:9-10; Juan 20:11-18)

⁹ [Hiyay Apo Jesus, nabi-ay yan uman ha mahanib nin Dominggo. Ket hiyay Maria a taga Magdala ye nuna nan nagpakitan. Hiyabay ye babayin hinelpa nin piton mangaloke a ihpidito a pinaalih nan Apo Jesus hatew. ¹⁰ Haanin, nakew ya kanlan mānumbong nan Apo Jesus. Ket nalatngan na hilan malele boy antumangih. Haanin, hinabi na kanla ¹¹ a angkabi-ay yay Apo Jesus boy napakit ya kana. Noba ahe la yan pinamtegan.

Napakit yay Apo Jesus ha Luwan Mānumbong na

(Lucas 24:13-35)

¹² Pangayadi, napakit yayna man ye Apo Jesus ha luwan mānumbong na a angkumodang palakew ha badiyo, noba lumbo ye kadih na. ¹³ Haanin, ha nabalayan la a hiyabay ye Apo Jesus, mapadah hilan nag-udong kanlan kalalamoan la ha banwa. Ket imbalita la kanla a napakit yay Apo Jesus kanla. Noba ahe la hila met pinamtegan.

Napakit yay Apo Jesus kanlan Labinmaghan Mānumbong na

(Mateo 28:16-20; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Didiyag 1:6-8)

¹⁴ Ha ahe nabuyot, legan ampangan hilay labinmaghan mānumbong, napakit ya met kanla ye Apo Jesus. Ket pinaghabian na hila, uli ha ahe la pamteg boy kabayanan nin ō la,

ta ahe la pinamtegan ye hinabi lan nagpakitan na a nabi-ay yaynan uman.

¹⁵ Haanin, hinabi nan Apo Jesus kanla, “Makew kawo ha kaganaan a lulugal ihti ha babe-luta boy ipatanda yoy Manged a Balita ha kaganaan a tatao. ¹⁶ Ket ayaman a mamteg boy pabawtihmo, miligtah ya ha kapaduhaan. Noba ayaman a ahe mamteg, ket paduhaan na yan Apo Dioh. ¹⁷ Ayaman a mamteg kangko, mabyayan hilan kapalyadiyan a manyag nin kapagtakaan bilang pagkakitan. Ket makauli ha ngalan ko, mapaalih la hilay mangaloke a ihpidito boy makapaghabi hila nin bayon habi. ¹⁸ No mangemgem hilan bikat o makainom hilan makapatay, ahe hila mapano. Boy no palontowan la hilan gagamet la ye ampaghakit, ket mitaah hila.”

*Hiyay Pamakew nan Apo Jesus ha langit
(Lucas 24:50-53; Didiyag 1:9-11)*

¹⁹ Pangayadi nan naghabi ye Apo Jesus kanlan mānubong na, nipatagay yayna ha langit. Ket ihtew ya nikno ha dapit wanan nan Apo Dioh. ²⁰ Haanin, hilay mānubong na, nakew hilayna ha kaganaan a lulugal, ket impatanda lay Manged a Balita. Ket hiyay Apo Jesus, hinaglapan na hila boy pinaptegan na ye an-iadal la makauli ha in-ibyay na kanla a kapalyadiyan a manyag nin malabong a kapagtakaan bilang pagkakitan.]

Ayta Abellen

Ayta, Abellen: Ayta Abellen (New Testament+)

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ayta, Abellen

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Sep 2022 from source files dated 26 Jul 2022

05a1bfd1-4534-5761-ade7-123a56da354c